

Spillmannove povesti.

X. zvezek.

Zvesti sin.

Povest za vlade Akbarja Velikega.

Spisal Alfonz Geysler iz D. J.

Prevel M. B.

Založila „Katoł. Bukvarna“ v Ljubljani.

Tisk J. Krajec nasl. v Rudolfovem.

1907.

Uvod.

Južno od Himalajskega pogorja se razprostira lepa indijska dežela, ki jo obdaja na vzhodu, jugu in zapadu veliki ocean. Večkrat se naziva dežela pravljic in čudežev, to pa vsled nebroja različnih bajk, ki žive še sedaj med ljudstvom, in radi krasnih, čudežnih poslopij, ki krase fantastično sanjavo deželo Indijcev. V vsakem mirnem zatišju, v vsakem senčnatem gozdu, v podnožju visokih gorâ, na obrežju zrcalnočistih jezer, povsod vidiš krasna svetišča, kjer se časte indijski bogovi: Brahma, Višnu in Siva, poleg teh pa še sto in sto družih malikov.

Takoj v prvem stoletju po Mohamedovi smrti je prodril polumesec preko divjih gorskih grebenov in sêdel v Afganistanu noter do Indije in kmalu so se ponosno dvigale proti nebu lepe mošeje, priborene v krvavem boju, poleg starejših indijskih svetišč. Raz njihove minarete se je pa slišala petkrat na dan Alahova in Mohamedova slava.

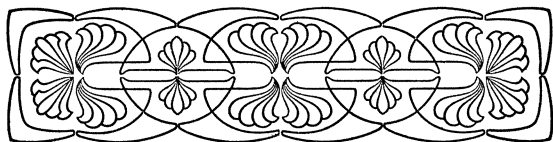
Tudi Kristus, Odrešenik vseh narodov, ni pozabil te dežele. Že apostol Tomaž je hodil po tej deželi in oznanjal Kristusov nauk. A le na obrežju se je držala dolgo časa verna krščanska občina, ki je pa odpadla pozneje od edinosti sv. cerkve.

V 16. stoletju sta prišla tja sv. Dominik in sv. Frančišek in kmalu za njima oo. sv. Ignacija Lojolanskega. V sredo, v srce dežele pa dolgo niso mogli prodreti. Še-le leta 1580 se je posrečilo priti nekaterim jezuitom v kraljestvo velikega vladarja in se bojevati tam za luč sv. vere in sv. čistosti proti grehu in koranu.

In v tej dobi se je dogodila dogodbica, ki jo hočemo povedati svojim mladim prijateljem.

Začne se v Fatepurju, malem gorskem mestecu, ki leži krog 30 *km* severozapadno od Agre.

1. Dva mlada prijatelja.

Nad gorovjem krog Fatepurja se je zbrala nevihta. Črni, temni oblaki se pode pod nebom in skrivajo vrhove gorâ v svojo meglo. Kot kače švigajo bliski od oblaka do oblaka, razsvetlujejo za trenutek vso naravo in izginjajo potem v nedrih črnega soseda. Okoli in okoli vlada gosta tema. Votlo bobnenje spremlja vsak blisk in odmeva tisočerkokrat po visokih stenah in globokih gorskih prepadih. Dež lije kot bi se utrgal oblak, vmes pa se sliši divje tuljenje mrzlega viharja.

Nekako v sredi gorskega pobočja stoji v prostornem lepem gaju trdno sezidan nizek stolpič. Vihar divja in se zaletava v stara vrata, blisk pa razsvetluje za trenotek notranjo temo.

Tri osebe vidiš notri, ki zro plaho vun v divjo romantiko strašne nevihte. Pri steni stoji pôstaren mož razoranega obraza, globokih bliskajočih se oči in zre srpo pred se. Snežnobela brada mu pada lahno na močna

prsa in daje vsemu obrazu in celi postavi nekak častitljiv izraz. Da bi le pogled ne bil tako ognjen!

Na tleh sedita dva dečka v tesnem obljemu. Plaho zreta starčkov obraz in divjo nevihto, ki polagoma pojenjuje. Grmenje se poizgublja v nedogledni daljavi in veter postaja vedno krotkejši. In tedaj vstaneta oba dečka in starejši vpraša starčka z milim glasom:

„Povej torej šejk, kak odgovor naj ponesem padiši? Ali zmaga v Hindostanu Brahma, Alah ali Kristus?“

„Moj oče,“ dostavi drugi deček, „bi rajši videl, da bi zmagal križ.“

Tedaj se zaiskre starčkove oči in obraz mu zalije izraz smrtnega sovraštva.

„Alah je Bog,“ začne z resnim glasom, „in ni Boga poleg njega. Pahnil je Brahma z nebeškega prestola in mu vzel kraljestvo. Naj se bojuje križ kolikor hoče, Alah se mu smeje. Neumna, neprevidna je misel vladarja Akbarja, da bi mogel združiti Alahovo vero s krščansko sleparijo. Ali more ležati jagnje s tigrom na istem ležišču? Ne! Sovraštvo, smrtno sovraštvo mora tleti v prsih vsacega Turka, sovraštvo do vsega, kar je krščanskega. To recita paši: Poguba zanj, če se uklone križu!“

Trde so starčkove besede in nekaj grozilnega je v njih. Dečka se pa čutita nekam prostejša in srečnejša, ako sta zunaj.

Prav kratko se tedaj poslovita in jo urežeta proti zelenemu gozdu.

Prvi deček, star kakih 17 let, je izredno lepe vitke postave. Nosi dolgo belo obleko, ki mu sega do tal, krog glave ima pa po tamošnji navadi ovito dragoceno platno, ki mu pada po širokih plečih. Drzni pogled mu zre neustrašeno v prerojeno naravo. Na prvi pogled se mu bere na obrazu, da je Indijec.

Popolnoma drugačen je njegov mlajši tovariš. Oblečen je v pisano turško obleko, krog čela ima ovit lep turban. Pogleda je odločnega, postave krasne, ponosne, koraka kratkega in odločnega.

To je Selim, sin mogočnega indijskega vladarja Akbarja. Njegov tovariš je pa Sidija, iz boljše indijske rodovine in na cesarjevem dvoru paž.

Molče stopata nekaj časa po zelenem gozdu, dokler ne prideta do lepe preseke, ki jo obseva jasno popoldanje solnce.

Nehote zastavi Selim korak in vzklikne pri pogledu na krasno dolino, kjer se vidi mesto z lepimi palačami.

„Velik si, o Alah! ki si dal dovršiti mojemu očetu vse to. Pred 50 leti ni bilo tu družega kot redko zasajeni gozdi. A danes? Ali ni videti kot bi bili sezidali tu doli sami kralji in vladarji svoje palače? Svetišče poleg svetišča, palača poleg palače, ki kar tekmujejo v blesku in krasoti. In kako krasno se

odlikuje izmed vseh kraljevi dvor! Je li, Sidija, moj oče je tako velik in mogočen v miru kot zmagoslaven v vojski? Ali ni razdjal ravno tu moj stari oče moč in kraljestvo indijskega vladarja? Prave čudeže hrabrosti so delali takratni prorokovi sinovi.“

A njegovemu tovarišu to ni nič kaj všeč. Vedno postaja resnejši in ker Selim to zapazi, neha govoriti. Čuti, da žali srce dobrega Sidije, ker govori o nesreči njegove rodne domovine, in brž hoče popraviti napako; zato nadaljuje:

„Odpusti mi, Sidija, oprosti mi! nisem te hotel žaliti. Tudi tvoji pradedi so se bojevali kot levi. Toda bilo je pisano, da bo zmagal polumesec.“

„Vem, blagi princ,“ odvrne počasi Sidija, „vem, da se ljudje zastonj bojujejo proti Božji volji. Večkrat pa se moram Bogu zahvaliti, da vse tako lepo vodi in urejuje.“

„Sidija, sedaj govoriš zopet v ugankah. Vem, da vroče ljubiš svojo domovino; a sedaj hočeš hvaliti nebo, da jo je tako kaznovalo in je poslalo tako zlo?“

„Gotovo, ker vem, da ne bi prišli sicer nikdar Božji poslanci z zahoda semkaj in nam prinesli luči prave vere.“

„Kaj, Sidija? Ti si kristjan?“

„Ne še, a srčno želim postati kristjan in vselej, ko na to mislim, vselej me navdaja neko čudno veselje.“

„Stopi semkaj, Sidija, in vsediva se tu le na to skalo, da se natančnejše pogovoriva.“

In mladeniča se vsedeta na skalo, ki štrli izpod visokega podmola. Nekaj časa sta tiho in zreta brezpomembno pred se, nato pa začne Sidija:

„Znano ti je, vrli princ, da je izgubil kot vsi drugi tudi moj oče v boju s tvojim očetom svoj prestol, ko sem bil jaz še zelo mlad. Ponujali so mu sicer častna mesta v kraljestvu kot neko odškodnino, a mladi, ošabni vladar je vse odklonil, preveč je bil ponosen in neupogljiv. Mene je silno ljubil in mi preskrbel dobro vzgojo.

Komaj sem bil star kakih 8 let, zahteval je tvoj oče, da moram priti k njemu na dvor za paža. Moj oče se seve ni hotel dolgo sprijazniti s to mislijo, toda slednjič se je moral udati.

Predno pa sem šel v Fatepur, me prime za roko, pelje pred altar Brahme, Višna in Sive in priseči sem mu moral, da ne bom nikdar priznal in častil Alaha. Prisegel sem in še nikdar mi ni bilo žal prisege.

Na kraljevem dvoru sem se kmalu seznanil z Alahovo vero, ker sem moral čitati večkrat sure*) iz korana. Toda name so napravili vselej najslabši vtis. Tembolj sem iskal tolažbe pri Brahmi. Dolgo sem mislil, da je

) Poglavlja, v katera se deli koran

to edino prava vera. Odkar je pa prišel na dvor svet mož po imenu Akvaviva, ki je prinesel tudi nekaj knjig sabo, od tedaj pa moram vladarju še te čitati. In veruj mi, dragi Selim, nauk in življenje Kristusovo sta me navdajala vedno z nekim svetim navdušenjem. Še bolj pa je vplivalo name sveto življenje o. Akvavive.

Ko sem čital besede: „Ljubite svoje sovražnike“, sem mislil sprva, da se zahteva nekaj nemogočega; toda o. Akvaviva mi je dokazal s svojim zgledom, da je to mogoče, ker je vedno tako ravnal. Kako ga zmerjajo Turki in obkladajo s priimki, pa vendar je skrajno ljubeznjiv do vseh. Nekoč sem bil nehote priča, kako se je krvavo bičal in govoril: „O Bog, vzemi ta mal dar in dodeli mojim sovražnikom svoj mir!“ Glej, dobri princ, to me je privedlo do tega, da zelo spoštujem Kristusov nauk in njegovo sv. vero. Ko sem poslušal govore o. Akvavive, sem se naučil globokih resnic in spoznal, kako vzvišen je njegov nauk v primeri z našim!“

„Kako se znaš navdušiti, Sidija!“ mu odvrne tovariš. „Veseli se, — da sem slišal te besede samo jaz; ako bi te slišal tvoj oče, gorje ti potem!“

„Da, prav imaš! Moj oče, to je tista ovira, ki mi brani, da nisem že naprosil o. Akvavive, naj me krsti. In vendar molim večkrat in prosim Boga, da bi me krepčal in potrjeval v mojem navdušenju in pre-

pričanju. Ko bi bil jaz na tvojem mestu, takoj bi se dal krstiti. Tvoj oče . . .“

„Ti si neumen!“ ga prekine princ, „kako morem jaz na to misliti? S tem bi vendar zapravil svoj prestol! Toda pojdiva, da se preveč ne zamudiva!“

In oba skočita po konci in odkorakata urno proti mestu.

2. V vladarjevi palači.

Že z vrha, kjer sta počivala naša dva znanca, smo videli kraljevi dvor; toda stopimo v poslopje samo. Ko prehodimo krasne hodnike, okrašene z visokimi, mramornatimi stebri, stopimo skozi velike veže in dvorane in dospemo do samotne verande.

Tu se nam odpre razgled na dehteče, skrbno obdelane vrtove. Nebroj najrazličnejših cvetlic se sveti med umetnimi vodnjaki in se šopiri v svojih južnih barvah. Prav tedaj, ko je ponehala nevihta, se vzpne nebesni obok tako lepo modro nad krasnimi nasadi. Le tupatam vidiš pljuti lahno meglico visoko pod nebom, ki se pa kmalu izgubi proti vzhodu. Vsaka rosna kapljica se sveti kot kristal, kot dragocen biser v čistih solčnih žarkih.

Mameči vonj cvetja se spaja s krasnim ptičjim petjem v lepo harmonijo in daje vsej okolici neko slavnostno obliko. Na

verandi počiva na mehkem divanu zmago-slavni vladar Akbar. Nekam zamaknjeno, sanjavo zre v nedogledno daljavo.

Čuden mož je to. Ko se je njegov oče l. 1556 ponesrečil, je dopolnil ravno 13. leto. Zasedel je prestol, a zanj je vladal Bajram Kan, eden najbolj zaslužnih vojskovodij njegovega očeta. L. 1560., star komaj 18 let, se pa oprosti varuha in prevzame sam vladarstvo. Kmalu je še poveča in razširi svojo moč.

Akbar je izvrsten vojskovodja in poleg tega moder in dober vladar. Vsaka stvar se mu posreči in nastal je pregovor: „Srečen kot Akbar.“ Zlasti se trudi, da bi ublažil nasprotje med zmagoslavnimi mohamedanci in zatiranimi Indijci, zato se posebno zanima za verska vprašanja. Ljudstvo večkrat ugiba, ali je Akbar Brahmanec ali Turek, tako se je znal vsem prikupiti. In izvedel je tudi o krščanstvu.

Portugalski jezuiti so se namreč naselili v mestu Goa, v majhni portugalski naselbini. In Akbar jih naprosi, naj mu pošljejo vsaj enega duhovnika na dvor. Njegovi želji takoj ustrezajo in pošljejo tri jezuite na njegov dvor, med njimi tudi našega o. Akvavivo. Slednji je bil o času naše povestice že tri leta na dvoru. Vedno je upal, da se odloči Akbar ter se da krstiti, ta pa je vedno odlašal.

O. Akvaviva je bil iz plemenite vojvodske rodovine, pravi apostol Kristusov, ki je prišel

sem, da bi pretil svojo kri za Kristusa. Zastonj je molil za to milost, do sedaj še ni bil uslišan. In ker ni videl posebnih uspehov svojega truda pri vladarju, stopi nekega dne predenj in začne z resnim glasom:

„Visoki knez! Odpusti mi, da ti govorim danes jasno in odkrito. Silno rad sem prišel semkaj na tvoj dvor, da te poučim v veri Jezusa Kristusa. Kar sem kot človek mogel, vse sem storil. Raztrgal sem dvome, ki so ti vstajali v duši, tvojega srca ti pa ne morem s silo premagati, marveč iti moram z Božjo pomočjo. Kristusov nauk je strog in resen; ta strogost samozatajevanja te plaši pred Kristusovo vero. Ali se bojiš izgube kraljestva in prestola? Vedi, da je kraljestvo zelo neznatno sredstvo, da si dobiš ž njim resnico in nebesa. Toda čemu naj ti vse to še enkrat ponavljam, kar sem ti že tolikrat govoril? Čuj moj sklep: Ne morem biti več tu, kjer ne dosežem ničesar, hiteti moram in se žrtvovati tam, kjer me željno pričakujejo. Dovolj mi torej, da zapustim Fatepur.“

Tiho in nekako osramočen posluša Akbar te odločne besede.

„Ne,“ de po kratkem molku, „sedaj ne smeš od mene, ker te rabim uprav sedaj bolj kot kdaj poprej. Oprosti mi, da sem se toliko časa obotavljal, toda tak korak, tak sklep se mora mirno in trezno prevdariti. Ne hodi sedaj proč, sicer mi navališ na vest

težko odgovornost. Izjavim ti takoj, da ti sploh ne dovolim odhoda. Če greš pa zoper mojo voljo, greš z mojo nemilostjo in nevoljo.“

O. Akvaviva se vda. Sam ne ve zakaj, toda naenkrat mu stopi v duhu pred oči slika plemenitega mladeniča Sidije in sam pri sebi reče:

„Ne, ne smeš še iti in pustiti jagnjeta med volkovi.“

In obljubi vladarju, da ga še ne zapusti, ta pa obljubi njemu, da se kmalu odloči.

Kmalu nato, ko je zapustil o. Akvaviva Akbarja, stopi pred vladarja Sidija, se mu pokloni globoko do tal in poroča natanko srdapolne besede svojega očeta.

„To se sliši pa kot kaka grožnja,“ de vladar, ko konča Sidija. „Poguba za me, če se uklonem križu? Prav ima, moje ljudstvo še ni zrelo za to; dvignilo bi se zoper tebe in te pahnilo s prestola. ‚Sovraštvo, smrtno sovraštvo mora tleti v prsih vsacega Turka do vsega, kar je krščanskega?‘ Zakaj neki? Zato ker uženejo krščanski duhovniki mohamedanske proroke z lahkoto v kozji rog. Zakaj pa bolje ne branijo resnice, če je koran gola resnica? ‚Ali more ležati jagnje mirno poleg volka?‘ Prav imaš, šejk, toda reci, povej, kdo je volk in kdo je jagnje?“

To je govoril Akbar le bolj zase, nato pa vpraša glasneje:

„Sidija, kako se glase one besede o jagnjetu, ki si jih čital iz evangelija sv. Janeza?“

„Drugi dan je bil Janez sam z dvema učencema in ko zapazi Jezusa, reče: ‚Glejte, jagnje božje!‘ Tako se glase one lepe besede, svetli padiša. A tudi sicer se imenuje Jezus večkrat jagnje, ki izbrisuje s svojo smrtjo grehe sveta.“

„No, Sidija, ti poslušáš pa menda še preveč pazno nauke tujega duhovnika. Skoraj bi si človek mislil, da postaneš kar čez noč kristjan. No, tudi jaz bi postal rad kristjan. Zakaj moram biti pač vladar!“

V istem hipu se pokaže pri vratih sluga in pravi, da čaka sel, ki bi rad nekaj nujnega govoril z vladarjem. Z žalostjo je mislil Sidija pozneje na Akbarja, ko ga je pustil samega, in mislil na Jezusove besede: „Prej pojde kamela skozi šivankino uho nego bogatin v nebesa.“

Sidija ni bil dolgo sam. Čez nekaj trenutkov ga zopet pokliče Akbar v svojo sobo. Izvedeti je moral nekaj zelo neprijetnega, ker ima seneno čelo in nekako nervozno hodi po sobi dol in gor. Ko vstopi Sidija, ga vpraša naglo in ne posebno vljudno:

„Sidija, povej mi natanko, prav odkritosrčno, ali ti je kaj znanega o izdajavskih zavratnih nakanah tvojega očeta proti meni?“

Sidija prebledi in odvrne s tresočim glasom:

„Nič ne vem, mogočni vladar.“

„Dobro! Tvoja izjava mi zadostuje. Čuj me tedaj. Večkrat že sem slišal, da se zbirajo pri tvojem očetu indijski veljaki ter kujejo zahrbtnne naklepe proti meni. Vem, zakaj jim gre. Večkrat sem hotel pridobiti tvojega očeta z dobroto za se, a vedno je ostal napram meni mrzel, trd in neuljuden. Vedno mi je dal čutiti, da sem tuj vsiljenec. Zato sem te poklical k sebi na dvor in te povzdignil s tem nad vse prince. Še več. Celo vzljubil sem te in radi tebe hočem očetu le dobro. A on noče mojega prijateljstva, marveč vstraja pri svojem sovraštvu in slepi jezi in se druží z mojimi najhujšimi sovražniki, da bi me pahnil s prestola. Ne smem in ne morem več tega trpeti. Toda čuj me! Še enkrat poskusim z dobroto le radi tebe, Sidija. Mogoče je tvoj oče jezen, da sem mu vzel tebe? Vrni se nazaj na dom in povej mu, da vem za vse njegove nakane in mu odpuščam radi tebe, ter ga skušaj pridobiti za me.“

Akbar je mislil, da bo Sidija te novice prav vesel; vedel je namreč, kako vroče ljubi Sidija svojega očeta; toda Sidija se ne gane z mesta in ne pokaže nič posebnega na licu. Pač so se mu vzbudili razni čuti v mladih prsih. Saj se je že dolgo veselil snidenja s svojim očetom. Velikrat že mu je želel olajšati in posladiti stare dni, a neka čudna, nevidna moč ga je vlekla nazaj na dvor. To je bila zanj velika sreča, da lahko

poslušša nauke svetega apostola dan na dan in spoznava sv. krščansko vero.

Ker Sidija nič ne reče, ga vpraša kralj začudeno:

„Ali ne greš rad domov k očetu?“

„Grem že rad, toda misel na hud boj, ki me čaka doma, me malo bega. Boj, ki ga bom moral zbojevati med ljubeznijo do svojega očeta in med hvaležnostjo, ki sem jo dolžan tebi, me straši. K temu bodo prišli pa še drugi boji. Toda, kaj še premišljam? Saj mi je dejal o. Akvaviva neštetokrat, da je Bog povsod pričujoč in da podpira s svojo vsemogočnostjo vsakogar, ki ga kliče na pomoč.“

Še nekaj besedi izpregovori vladar vrlému mladeniču v bodrilo, zagotovi ga, da so mu njegova vrata vedno na stežaj odprta in se lahko vrne, kadar mu ljubo; nato pa se ginljivo poslovita, ker vladar ljubi dečka res nad vse.

3. Slovo.

Zunaj se je tačas že dobro zmračilo. Mirna noč je legla na zemljo in zavila v svoje okrilje mestece Fatepur. Izza oblakov je priplavala srebrnočista luna in njen jasni svit se je razlil po gorovji, nje črna svetloba se je kopala po mirnih jezerih in vodnjakih in se odbijala ob krasno stebrovje velike palače.

O. Akvaviva si je hotel malo odpočiti in je hodil mirno med dehtečimi nasadi cve-točega vrta. Strme je zrl v zvezdnato nebo in molil z Davidom:

„Nebesa slave tvojo slavo in vseмир oznanja tvoje delo.“

In sedaj se mu približa boječe Sidija.

„Oče,“ ga pokliče, „oprosti, da te motim med molitvijo.“

Akvaviva spozna takoj svojega mladega prijatelja in odvrne:

„Ne boj se, ne motiš me, vedno si mi dobro došel. Torej kaj pa je, da prihajaš tako pozno?“

„Prišel sem po slovo: S prvim svitom zapustim Fatepur in se vrnem domov k očetu.“

Neljuba je o. Akvavivi ta novica in v prvem hipu sam ne ve, kaj naj odgovori. Čez nekaj časa pa reče:

„Zgôdi se volja Božja!“

„Ljubi oče! Ali te moje slovo tako boli?“

„Gotovo, Sidija! Toliko lepega sem upal od tebe. Ohranil si se sredi nevarnosti čistega in Bog ti je dal plemenito srce, ki je dovolj sprejemljivo za Kristusov nauk. In sedaj moraš domov, kjer te ne bo učil nihče resnic, kjer nihče ne pozna in ne ljubi Jezusa.“

S solzami v očeh mu odvrne Sidija:

„Mora že tako biti. Dolžnost in ljubezen me kličeta.“

Nato pove misijonarju z otročjo odkritosrčnostjo vse, kar je izvedel pri Akbarju. Misijonar pa pristavi:

„Prav imaš! Tako mora biti, domov moraš! Pojdi v Gospodu, njegovi angelji naj te varujejo v vseh nevarnostih!“

„Usliši sedaj mojo prošnjo,“ prosi Sidija in poklekne pred o., sklene svoje roke in povzdigne oči k nebu.

Misijonar je ves ginjen in prosi razsvetljenja od zgoraj. Hud boj bojuje v srcu, boj ljubezni do dečka, a hkrati misli, da mu ne sme še izpolniti srčne želje. Velike nevarnosti ga še čakajo in duhovnik dvomi nad njegovo stanovitnostjo. Milo ga zato nagovori:

„Kako srečen bi bil, ko bi ti smel izpolniti srčno željo že sedaj, toda ni še mogoče. Večje so nevarnosti, ki te čakajo doma, kot slutiš in nikogar ne bo, ki bi ti svetoval in ti pomagal. Potrpi malo! Saj se gotovo kmalu vrneš, ker te vladar težko pogreša. Potem ti bo toliko večja sreča v plačilo za stanovitnost. Poslušaj me Sidija: Prepričan sem, da ne zapustim tega kraja, dokler te ne prekrstim z vodo in sv. Duhom.“

Sidija vstane, se ukloni volji misijonarjevi in reče:

„Oče, vem, da mi hočeš le dobro. Naj bo! Grem torej brez sv. krsta in obljuba, da ne greš prej od tod, dokler me ne krstiš, me bo navduševala in bodrila.“

„Prav tako, dragi Sidija! Bog ti to žrtev obilo poplača. Hudi časi te še čakajo, a ne obupaj nad Božjo pomočjo. Bog obrača vse v našo korist. Potrpi vse, kar ti pošlje in daruj to za izpreobrnjenje svojega nesrečnega naroda.“

„Lepa hvala, ljubi oče! Sidija te nikdar ne zabi. Je li, v nesreči me bo spremljala in podpirala tvoja molitev?“

„Gotovo! Toda še nekaj. Tole podobico vzemi sabo, to je podoba Kraljice Marije, ki je bila izbrana izmed vseh ljudi, da je postala Mati Božja. Nosi jo vedno na prsih in kliči jo v nevarnostih na pomoč, saj je tudi tvoja mati, ki te nikdar ne zapusti.“

Sidija vzame podobico, jo vroče poljubi in skrije v nedrije. Nato zopet poklekne in prosi misijonarja:

„Oče, blagoslovi me še, predno grem!“

In blagi misijonar povzdigne oči k nebu, sklene roke k molitvi in blagoslovi odhajajočega mladeniča rekoč:

„Blagoslov Vsemogočnega Očeta, Sina in sv. Duha naj pride nad te in naj ostane vedno pri tebi!“

In nato se ločita učitelj in učenec.

4. Zopet doma.

Največja in najmogočnejša reka, ki napaja Indijo, je poleg Inda široki Ganges.

Visoko gori v gorovju mu leži izvor in od tu vali po divjem skalovju peneče valovje proti jugu, da dospe v široko planjavo, koder teče mirno kot bi se mu nikamor ne mudilo in se izliva v večih panogah v Bengalsko morje.

Indijci ga imenujejo kratkomalo „sveto reko“ in na njegovem obrežju so sezidali nebroj svetišč in „sveto mesto“ Benares. Kot prostorni rimski amfiteater tako se dviga Benares ob mogočni reki, ki naredi uprav tam nekoliko koleno. Lepo se lesketajo visoke palače v njegovi globini, še lepše odseva na površju sto in sto krasnih svetišč, ki se vrste na njegovem bregu. Krasno mesto. Vsak Indijec hoče, da preživi tu večer svojega življenja, da tu umre in se združi z Brahmo.

Na prvi pogled zapaziš med drugimi palačami in letovišči majhen gradič, ki leži na večjem prostoru med dišečimi vrtovi, saj je to, če ne najlepši, vsaj eden najlepših gradov. Tu v tem gradu je bilo zbranih lepega poletnega dne več indijskih veljakov k skupnemu posvetovanju. Previdno in le poedini so prihajali skoz velika vrata, šepetali nekaj zaupnih besed z vratarjem in ta jih je peljal v veliko stransko dvorano.

Tu je bil prostor, kjer so se vršila njihova važna zborovanja. Tu v tej dvorani je navduševal vse navzoče lep, visok starček, ognjenih oči, s srebrnobelo brado, naj se

vendar zbudè in pokončajo v korenu vsiljujočo se turško vlado.

Kar se odprò vrata, zagrinjalo se razgrne in v dvorano stopi med navzoče zalmladenič, vitke postave in živih oči. Vsi se prestrašijo, boječ se, da so izdani, in govornik zgrabi nehote za meč, ki mu visi ob boku.

„Oče!“ vzklikne naenkrat prišlec.

„Sidija, moj sin, ali si ti?“ odvrne ginenjeni knez.

In očeta in sina združi tesen objem. Vsi pristopijo in kličejo Sidiji: Dobrodošel! Vsi so opazili njegov krasen stas in so občudovali njegov moško mladeniški izraz.

Čez nekaj časa pa zapuste dvorano in puste očeta in sina sama, da ju ne bi motili pri veselem snidenju.

Hudo zaboli Sidijo, ko vidi, kako globoko korenini sovraštvo do Akbarja v prsih njegovega očeta in kake brazde mu je že zoralala na licu in čelu, in takoj poskusi s prijazno besedo približati ga Akbarju.

„Oče, zakaj ti gine srce v sovraštvu? Zakaj ne izgine ta oblak s tvojega obraza?“

„Sidija,“ odvrne mrzlo oče, „kako bi mogel biti vesel, dokler gospodari in ukaže moji domovini tujec? In vendar vidiš to zlo? V gorovju nad Fatepurjem je bila razdejana pred slabim polletom božja pot, ki nam je bila zelo draga in sveta. Tujec sedi na prestolu lepe rodovitne dežele, tuji bogovi hočejo izpodriniti naše domače. Toda

pri Brahmi, Višni in Sivi, pri sv. Trimurti, dan plačila mora priti! Čuj, ponosni Akbar! Veliko si dosegel, sreča ti je bila mila, toda srce mi ne neha prej te sovražiti, ne morem mirovati prej, dokler te ne zadene zaslužena kazen!“

Z naraščujočo razburjenostjo govori knez te besede in pogled mu postaja vedno bolj divji; iz oči mu pa švigajo pogledi kot bliski.

„Zakaj tako smrtno sovražiš Akbarja?“ vpraša milo Sidija.

„Kako ga ne bi sovražil? Ali ni zatiralec in tlačitelj mojega naroda? Ali ni tudi on moj smrtni sovražnik?“

„Ne, oče, ni tvoj sovražnik. Puslušaj me, oče! Dobro vemo zakaj se zbirate v teh prostorih, in Akbar ve tudi vse natanko.“

„Pri Brahmi! Kje je ta izdajica?“ zavpije knez ves iz sebe, Sidija pa mirno nadaljuje:

„Da, da, oče; Akbar ve natanko za vse tvoje nakane in treba mu je le s prstom migniti in ti bi visel na vislicah. Toda Akbar noče tega. Ponuja ti milosti in odpustčanja. Prosil me je tudi, naj mu pridobim tvoje prijateljstvo in ljubezen. Sedaj pa reci še, da je tvoj smrtni sovražnik?“

Knez si podpre z roko glavo in ne odgovori ničesar. Ta velikodušnost ga je vendar malo ganila. Že se hoče vdati mladeniču, kar mu splava pogled skozi okno

na mesto, na lepe mošeje in druga sve-
tišča. Obraz se mu iznova stemni, čelo se
mu nagubi in mrzlo odvrne:

„Kako mi more ponujati kak Turek pri-
jateljstvo? Nikakor ne? Nikdar ne odneham
sovražiti polumesca, sovražiti vse, kar ni na-
šega, nikdar ne odneham od svojih nakan,
dokler ga ne spravim iz dežele.“

Ni še dobro končal, že se spomni ne-
česa. Bliskoma plane kvišku in vpraša z
ognjenim pogledom:

„Sidija, spomniš se še prisege, ki si jo
prisegel, predno si šel na Akbarjev dvor?“

„Spomnim se je, oče, in nikdar je ni-
sem prelomil.“

Knez se vsede pomirjen na stol, Sidija
pa nadaljuje:

„Če je samo Islam predmet tvojega so-
vraštva, potem ti povem lahko veselo novico.
Prepričan sem, da Akbar v srcu ni Turek in
se čez nekaj časa odpove javno svoji veri.
Poznam ga in vem, da ne zaničuje nič manj
naukov svoje vere kot jih zaničujemo mi.“

„Kaj? Ošabni Akbar hoče postati brah-
manec?“ vpraša začudeno knez.

„Ne ravno brahmanec, ampak . . .“

„Ne, torej ostane moj in mojega na-
roda smrten sovražnik, pa naj moli ogenj
ali kar hoče. Pri Brahmi! Rajši umrem, kot
zapustim kdaj svoje bogove!“

In Sidija ve takoj, da sedaj ni na mestu
siliti preveč v očeta. Kako rad bi povedal

o lepoti in čistosti sv. krščanske vere. Upa pa, da izpreobrne o. Akvaviva kmalu Akbarja, on pa hoče pregovoriti svojega očeta in ga prepričati, da more le krščanstvo osrečiti njegov narod. A boji se, da ni še pravega časa, zato se odstrani in gre v spalnico.

Knez je pa še dolgo hodil po sobi in ponavljal vse besede, ki mu jih je govoril Sidija. Srčno ga je veselilo, da dečko ni prelomil dane prisege in pristopil k Islamu. A še vedno je prijatelj Akbarjev, prijatelj njegovega najhujšega sovražnika. Katero vero je pa neki mislil Sidija? H kateri se prišteva pravzaprav? Uprav sedaj se je šele spomnil, da je govoril Sidija o nebesih, a ne o Brahmi, Višni in Sivi. Tudi ni še nobene molitve njim na čast opravil. In takoj se odloči, da se hoče o vsem na tanko prepričati.

Drugo jutro pokliče k sebi najzvestejšega in najvernejšega slugo in mu zapove, naj Sidijo vedno in povsod natanko opazuje. In kmalu se vrne sluga in pove vladarju.

„Visoki knez! Ubogal sem te in opazoval sem tvojega sina. Čudne stvari sem videl. Mimo vseh bogov je hodil pokrit in nobenega še pogledal ni. Na prsih ima malo svetinjico, nekako podobo, brzkone kakega malika. Kadar misli, da ga nihče ne vidi, potegne jo vun, jo ogleduje in vroče poljubuje. Včasih kleči dolgo na golih tleh, lice mu rdi in usta govore posebne molit-

vice, ki jih pa nisem mogel razumeti. To sem videl, visoki knez!“

„Dobro!“ mu odvrne ta, „še danes se moram v tem natančneje poučiti. Pokliči Sidijo!“

Sidija pride. Obličje mu prebledi in koraki so nekam neodločeni. Boji se namreč, da bo zahteval oče takoj odločilnega odgovora. Toda ta mu stopi naproti, mu poda belo z modrim trakom obrobljeno obleko in reče:

„Sidija, obleci in nakiti se! Spremiti me moraš na obiske nekaterih prijateljev. Dolgo časa že željno čakajo, da bi te pozdravili v svoji sredi.“

Sidija se mu iskreno zahvali za dragoceno obleko in se brž napravi, kakor mu ukaže oče.

In odpravita se. Pot ju vodi sprva ob obrežju velike reke. Strme občuduje Sidija mamečo krasoto; pod njima pa šumi mogočni Ganges. Tu se raztezajo na obrežju krasna šetališča, tam vidiš visoke skale, ki nosijo kipe najrazličnejših bogov ter človeških in živalskih podob. Svetišče se vrsti za svetiščem, palača stoji poleg palače, vse je dragoceno in razkošno okrašeno.

Kmalu dospeta do večjega prostora, ki se mu pravi Mamenka Gat; sličen je nekakemu manjšemu trgu. Po vsem obrežju gore kresovi podobni že bolj grmadam in pošiljajo gost dim proti nebu. Cela truma

polnagih sužnjev se gnjete okrog in vliva nanje olje, vleče drva skupaj in zažiga nove grmade, ker še vedno nosijo nova trupla semkaj, da jih sežgo.

„Srečen, trikrat srečen, čegar truplo sežgo,“ de oče. „Njegova duša pojde naravnost v nebesa ali pa vsaj v telo kakega brahmanca in tako ji je pot in trpljenje prikrajšano in olajšano.“

Sidija ne odgovori nato ničesar. Žalosten in potrta zre ta čuden obred in solze mu pritekô iz oči pri tem pogledu. V srcu pa moli in prosi Boga, da bi razsvetlil njegove drage mu rojake in brate.

Odtod zavijeta bolj proti sredi mesta po precej ozki a snažni cesti in srečata nenavadno veliko množico, ki jima prihaja nasproti. Tu so Indijci iz vseh krajev Indije, vseh plemen in vseh slojev. Čarovniki, glumači, rotinci kač, ženske, oblečene v najdragocenejše obleke in našopirjene z najdragocenejšimi dragulji, celo možje in vsi nosijo velike šopke maliku v svetišče.

Stopita dalje. Nakrat se ustavi oče pred enim svetiščem in reče Sidiji:

„Tule stanuje moj prijatelj, ki te že dolgo čaka. Pojdiva, stopiva, da opraviva Višni vse potrebne molitve!“

„Ne, oče, tega ne morem storiti. Pojdiva domov, doma ti vse povem.“

Oče ga pomeri preteče od nog do glave; ker pa čita v mladem očesu moško

odločnost, ga noče siliti tu na javnem prostoru.

In obrneta se, da se vrneta domov. Nista pa še daleč od svetišča, kar se ustavi vsa množica in naredi prostora procesiji, pred katero nosijo zelo neokusno izdelano podobo nekega malika. Tudi knez se ustavi, Sidija pa upre pogled v tla, da ne bi omadeževal svojih oči s takim pogledom. V srcu pa moli in prosi goreče Boga, naj kmalu obiše njegov zaslepljeni narod s svojo milostjo. A še huje ga čaka. Komaj stojita kakih sto korakov od svetišča, kar nastane nova gnječa in po cesti pripeljejo božji služabniki cebu, bogovom posvečeno kravo. Vsi: možje in žene obstoje in se klanjajo nemi živali, ki jo časte po božje.

Sidija čuti očetove ognjene poglede in pritiska podobico tesneje na prsi in moli za pomoč. Vsi se uklonejo proti tlom, le on edini stoji mirno po konci. Takoj nastane glasno mrmranje in divje pretenje pride na uho mladeniču. In tedaj začuti, da ga zagradi šest krepkih pesti, ga vrže ob tla, in on prileti s čelom tako nesrečno na kamen, da obleži nezavesten na tleh.

Gotovo bi ga množica ubila in pohodila, ko ne bi spoznali očeta, ki je stopil poleg in v prvem hipu sam ni vedel, kaj naj stori. Na njegov ukaz odnesô Sidijo domov.

5. Zavržen.

Ko se Sidija zavé, se ozre okoli in zapazi, da je v svoji sobici doma na mehkem divanu. Rana na čelu pač ni ravno tako nevarna, vendar ga precej skelí. Sprva se ne more ničesar spomniti, kaj je bilo prejšnji dan ž njim, počasi in polagoma pa mu pride vse na um. Kako se tedaj zboji boja, ki ga še čaka.

In zopet poseže v nedrije, da bi poljubil podobo Matere Božje, a glej! nič več je ni na vratu. Ali jo je izgubil? To pač ni bilo mogoče, nekdo mu jo je moral vzeti. Ah, kako ga boli ta izguba!

Počasi se splazi z divana, poklekne na tla in začne moliti:

„Večni Bog! Glej, spoznal sem tebe in tvoj nauk in posvetil sem se le tvoji službi. Krepčaj, podpiraj me v boju, ki me čaka. Uči me prav govoriti, da ne podležem zvi-jači svojih sovražnikov. Jezus, ki si za nas umrl, dodeli mi moč, da bom mogel za te trpeti, če treba tudi umreti. O Marija, stoj mi na strani!“

Komaj konča, že se odprô vrata in v sobo stopi oče. Trd je njegov korak, obličje prebledelo, iz oči pa mu sije neizprosna odločnost. Sidija mu hoče iti naproti, a on mu migne z roko, naj se vsede, in dé:

„Sidija, pred nekaj dnevi si mi rekel, da si držal dano mi prisego ter nisi postal Turek.“

„Govoril sem resnico, ljubi oče!“

„Dobro, povej tedaj, v katere bogove veruješ sedaj, katere malike častiš sedaj?“

„Ne verujem v več bogov, marveč samo v enega, večnega in neskončnega Boga, ki vlada od vekov na veke, ki je vstvaril vse sam radi sebe.“

Grobna tišina zavлада po sobi; knez se ne gane, le zamišljeno zre pred se. Čez nekaj časa pa vpraša:

„Torej ne moliš več Brahme, ne Sive in ne Višne? Zaničuješ torej bogove svojih očetov?“

„Oče, samo en Bog je in samo eden more biti. Povej, ali morejo biti to bogovi, ki grešijo tako kot i mi?“

„Kako se zove tvoj Bog?“

„Ime mu je Bog in družega imena nima. Imenuj ga kakor hočeš, nobeno ime ne more izraziti njegove vsemogočnosti, dobrote, lepote, modrosti i. t. d. Moj Bog je neskončno čist duh.“

„Dovolj! Kako je pa boginji ime katere sliko nosiš na prsih in ki jo tako vroče častiš?“

„To ni boginja, to je mati Sinu Božjega, ki se je učlovečil. Vem, da ne razumeš te skrivnosti, pa je gola resnica.“

„Še nekaj mi povej. Kje si se pa vsega tega naučil?“

„K Akbarju je prišel na dvor svet mož iz zapadnih dežel. Morda si že kaj slišal o

modrijanu, ki je odkril nebrojne zmote mohamedancev in osramotil Turke.“

„Sidija, Sidija! Je-li mogoče? Moj sin je kristjan? Moj sin moli križanega hudodelca?“

„Oče, oče! ne govori tako. On, ki praviš, da je hudodelec, zločinec, je bil najčistejši Sin večnega Boga. Nisem še kristjan, a srčno hrepenim z vso dušo po tej veliki sreči. In če bi ti enkrat spoznal Kristusov nauk, če bi ti . . .“

„Tihó! Moj otrok, moj Sidija ne bo nikdar kristjan! Molil boš naše bogove, ali pa nisi več moj sin! Deset ur imaš premisleka, potem boš ubogal, sicer — gorjé ti!“

Težke, samotne ure mora prebiti sedaj Sidija. Pobožno moli in išče pomoči in tolažbe pri Bogu. Potrebuje tolažbe, a potrebuje tudi moči, kajti hud boj ga še čaka.

Proti večeru ga povabi sluga s sabo, da gresta k očetu. Nekam boječe, a vendar srčno gre ž njim. Po več hodnikih korakata in slednjič dospeta v veliko, polmračno dvorano. Grobna tišina vlada v njej, dasi se je zbranih v njej več odličnih mož.

Na južnem koncu sedi na krasnem, vzvišenem sedežu oče, na desni in levi pa starčki, možje in mladeniči. Vsi so njegovi sorodniki boljših rodovin: knezi, princi i. t. d.

Nekako v sredi pred vladarjem stoji dragocen prestol. Stopnjice so pregrnjene s svi-

lenimi in rdečimi preprogami, ki so vse z zlatom vvezane. Prestol sam pa je odet z najdragocenejšim blagom, na katerem so vtkane razne živali in podobe indijskih bogov: Brahme, Višne in Side.

Sidiju je tesno pri duši, ko vstopi, srce mu utripa skoraj glasno, lice mu je nalahno prebledelo in z negotovim korakom stopa po dvorani.

Vseh oči se upro vanj in Sidija dobro opazi, kako divje sovraštvo, kako surova želja maščevanja odseva iz teh oči, toda to ga veliko ne ovira. Počasi stopa proti očetu in obstoji pred njim.

Zopet grobna tišina. In knez izpregovori trdo, z nekakim malomarnim povdarkom:

„Sidija! Glej, tamle so slike naših bogov. Pojdi, poklekni in moli!“

Sidija se pa ves strese in srce moli vročo molitev za pomoč, po dvorani pa zopet vse tiho. Nihče se ne gane. Novo moč začuti Sidija v mladih prsih in odločno odvrne:

„Ljubi oče, dragi sorodniki! Oprostite, da se ne pokorim temu ukazu, ker ne verujem v te bogove, marveč v enega samega Boga, Stvarnika nebes in zemlje in njegovega edinorojenega Sina, Jezusa Kristusa.“

Dalje ne pride, kajti sorodniki planejo po konci in gledajo sedaj njega, sedaj kneza, vprašujé z ognjenimi pogledi, če smejo

udariti. Nad Sidijo pa vihté grozeč mu težke pesti.

Tedaj se dvigne knez s prestola in namigne, naj se umirijo. Obrne se k Sidiji in začne:

„Kdor ne časti mojih bogov, ne more biti moj sin. Imel sem sina, do danes sem ga imel, lepega, pridnega, a sedaj ga nimam več. Véliki bogovi! Čujte mojo molitev! Kaznujte izdajalca domovine in vere. Žalostne dneve naj mu prinese življenje in težka smrt ga končaj! Sidija, tu pred oltarjem, v obličju bogov in tvojih sorodnikov, te proklinjam. Izgini izpred oči!“

Napol nezavesten pade Sidija na kolena in prosi s pretresljivim glasom:

„Oče, oče, ne zavrzi svojega edinca, ne zavrzi me, ki te tako vroče ljubim!“

„Pojdi in daruj!“ se glasi kratek odgovor.

„Ne morem, ne smem!“

„Izpred oči torej!“

Kot bi iskal pomoči, premotri Sidija dolgo vrsto okolustojječih, a nikjer ni videti sočutja, vsi obrazi so polni smrtnega sovraštva. Vsake ustnice na tihem ponavljajo očetovo kletev.

In težko vstane ter stopa popolnoma onemogel proti vratom in dva hlapca ga zgrabita in odpeljeta vun . . .

6. V zaporu.

Več tednov je minilo po teh dogodkih. Sidija je bil zaprt v ozkem, dobro zaklenjenem zaporu rojstne hiše.

Lepa sveža rdečica se je umaknila z lica bledici in krasna postava mu ni bila več tako vitka in ravna, videti je bilo, da boleha. A ni mu omajalo zdravja trdo ležišče, ki ga je imel na golih tleh, ne slaba hrana, ki jo je redko dobival, tudi ne izguba zlate prostosti, vse to ga ni potrla, marveč zavest, da ga je prokletel in zavrgel lastni oče, ta zavest mu je glodala mlado življenje. Sedaj šele je videl, kako vroče ljubi svojega očeta. In vendar ni mogel ravnati drugače, vendar ni mogel obžalovati svojega ravnanja. Prepričan je, da se mora Boga bolj ljubiti kot lastne starše in da se mora Bogu pokoriti ne glede na kako prokletstvo od ljudi. Neprestano je molil in prosil pomoči in stanovitosti in daroval vse svoje muke za izpreobrnjenje svojih rojakov, zlasti svojega očeta.

In dobri Bog ni prezrl tega daru. Poslal je Sidiji sladke tolažbe. Večkrat je začutil, da se je razlila vsa nebeška sreča v njegovo celico, in lahko mu je bilo pri srcu. Ure, ko je molil, so mu minile bliskoma.

Nobena zla misel se ni porodila v njegovi nepokvarjeni duši, nobena besedica nevolje ali jeze ni prišla iz njegovih ust. Celo

do jetničarja se je vedel tako prijazno in uljudno, da je bil surovi in neprijazni mož kar iznenaden.

In ta njegova ljubeznjivost je zmagala. Sprva je bil jetničar zelo neprijaznega vedenja, siten, surov, a dečkova prijaznost ga je naravnost osramotila in vplivala nanj zelo blažilno. Vedno bolj in bolj je bil prijazen in postrežljiv Sidiji, vedno lepše ga je nagovarjal, nosil mu vedno boljšo hrano in trdo ležišče mu je zamenjal z mehkim podglavjem.

Sidija mu je bil zato zelo hvaležen. Rad bi ga vprašal kaj po očetu, pa si ni upal. Ta pa tudi ni po njem izpraševal. Kaj ga je brigala usoda Sidije, saj ni bil več njegov sin? Saj ni imel več sina. Le radi tega ga je imel zaprtega, da ne bi izdal Akbarju njegovih natančnejših načrtov in mu jih prekrižal. Ko bi pa padel Akbar, prost bi bil tudi Sidija.

In Bog in o. Akvaviva nista pozabila Sidije. Vedno sta se ga spominjala z iskreno ljubeznijo. Bilo je zvečer vročega dne. Sidija je ležal in spal. Zadnji solnčni žarki so ga pozdravljali in mu spleтали krog glave v slovo zlat venec. Mirno kot angelj je ležal na tleh.

In sladko je sanjal. Zdi se mu, da ga nekdo kliče po imenu in da vidi o. Akvavivo ob svoji postelji. Z lahnim nasmehom mu reče:

„Sidija vrni se, vrni, da te krstim z vodo in sv. Duhom!“

Ves srečen razprostre roke, da bi objel zvestega misijonarja, a ta se mu umakne z lahnim nasmehom in izgine z besedami:

„Vrni se, vrni . . .!“

Od sladkega veselja se Sidija prebudi in ne more zaspati. Sanj ne more pozabiti in komaj verjame, da so bile to sanje. Takoj sklene, da sledi opominu.

Ni še mislil nikdar na beg, ker se je udal popolnoma v Božjo voljo in prepustil vse Božji previdnosti. Sedaj pa začne ugibati, kako bi se moglo uiti iz te ozke celice in se vrniti v Fatepur.

Poskusi pri oknih. Preveč so zaprta in zabita, nikakor ne bi mogel iztrgati močne mreže. Pri vratih si tudi ne upa, zato se vleže in govori sam za-se:

„Bog mi je ukazal, da se vrnem, on mi bo tudi odprl vrata ječe.“

Naslednje jutro pa mu prinese še nekaj prav prijetnega. Ko pride zjutraj jetničar z zajtrkom, ne izgine takoj, marveč malo postoji kot bi se obotavljal in slednjič reče tiho:

„Mladi gospod! Udani sluga bi ti napravil rad malo veselja, a se boji svojega gospodarja. Obljubi mi, da me ne izdaš, in dam ti nekaj, kar te bo gotovo zelo razveselilo.“

„No, kaj pa?“ vpraša Sidija. „Seveda te ne izdam.“

In sluga poseže v žep ter privleče neko malo stvar in jo da Sidiji. Kdo popiše nje-

govo veselje, ko zagleda drag spominček od o. Akvavive, podobo Matere Božje. Pobožno jo pritiska na usta in srce in govori:

„O Mati Božja in moja, zopet te imam!“

Začudeno gleda sluga dečka in slednjič ga vpraša:

„Koga pa predstavlja ta podoba, blagi princ, da si je tako vesel?“

In Sidija mu začne pripovedovati vse, kar pač ve o Materi Božji.

„In ta je moja dobra Mati,“ konča s solznimi očmi.

„O, da bi bila tudi moja!“ vzdihne nehote hlapec, ki je princa ves čas pazno poslužal in opazoval.

„Saj bo,“ odvrne Sidija. „Beživa od tod v Fatepur. Tam živi svet mož, ki te pouči v pravi krščanski veri. Potem bova brata in Marijina otroka.“

Ječar pa zmaje z glavo in reče:

„Ne, umreti hočem v veri svojih očetov. To hočem pa prevdariti, ako te morem rešiti.“

Sidija bi najraje na glas zaukal; sedaj dobro ve, da mu je Bog poslal rešitelja. Le čakati mora tri dni. Tretji dan pa pride zvečer hlapec pred ječo, odpre hitro vrata in stopi urno k Sidiji v celico. S sabo pa ima zavoj obleke:

„Brž se preobleci in pojdi za mano. Vse je pripravljeno za beg. Toda obljubiti mi moraš, da me varuješ na dvoru Akbarjevem pred maščevanjem tvojega očeta.“

„Gotovo, prav gotovo. A tudi ti moraš meni nekaj obljubiti. Glej, znani so ti načrti mojega očeta. Ne maram, da bi bil moj beg njegova poguba, zlasti ko vem, da je Akbar v vsem natanko poučen in se bo vedel že sam varovati. Zato mi obljubi, da ne poveš na Akbarjevem dvoru ničesar o nakanah mojega očeta.“

Hlapec vse obljubi in Sidija poišče še majhen košček pergamenta in napiše nanj očetu zadnji pozdrav. Prosi ga odpuščanja, da je ušel, in obljubi, da ga nikdar ne izda.

Nato se preobleče in brez nevarnosti prideta na prosto. Zunaj ju pa čakata dva osedlana konja, ki ju poneseta v temno noč kot nevihta — tja proti Fatepurju.

7. Izvor sreče.

Brez zaprek in nevarnosti prijezdita Sidija in njegov spremljevalec v Fatepur, kjer ju na dvoru najprisrčnejše sprejmô. Cesar sam in Selim storita vse, da preženeta Sidiji duhomorne spomine na prošle dni in mu razjasnita obraz, toda vsi poskusi so zastonj. Sidija ostane tih in miren. Vsak dan misli na očeta, kateri ga je proklel in pahnil od sebe, ker je spoznal Resnico in se je oprijel.

Akbar malo sluti, kaj se je prigodilo doma Sidiji, prašati ga pa noče natančnejše, ker se boji, da mu ne žali srca, ki očeta

tako goreče ljubi. Prošnjo, naj sprejme spremljevalca med svoje hlapce, pa Akbar Sidiji seveda rad usliši.

Še bolj pristrčno pa je snidenje Sidije z o. Akvavivo.

„Vedel sem, da se ne ločim odtod, dokler te ne krstim z vodo in sv. Duhom. Hvala Bogu! Nebo je uslišalo mojo molitev. Toda Sidija, ti si bled in potrta; pojdi z mano, takoj mi moraš vse povedati, kar se ti je dogodilo, da se ne moreš potolažiti!“

In Sidija se vsede misijonarju k nogam in mu začne pripovedovati z otročjo odkritosrčnostjo vse, vse, kar je doživel doma. Vedno jasnejše postaja misijonarjevo obličje, ko posluša žrtve mladega dečka. Ko mu pa pove one sanje, se rahlo nasmeje in reče:

„Gotovo te je sam Bog poklical. Kmalu se moram namreč vrniti v Goo. Prej ti moram pa izpolniti še srčno željo. V soboto, to je Mariji posvečen dan, takrat te krstim z vodo in sv. Duhom.“

To je vesela novica za Sidijo, novica, ki vse prestane težave posladi. Pobožno poklekne in moli na tihem, da se zahvali Bogu za vse te dobrrote.

Za veliki pomenljivi dan sv. krstu se hoče Sidija dobro pripraviti v tihi samoti. A še ga čakajo hude težave, ki jih mora premagati, predno doseže to srečo.

Že v začetku naše povesti smo videli, da sta bila Selim in Sidija dobra prijatelja.

A Selim je bil drugačnih misli kot Sidija. Tudi on je veliko slišal o Kristusovi veri, tudi njemu so se zdeli njeni nauki resnejši, lepši, modrejši kot koran in prorokovi nauki, a ni imel poguma, da bi se prijel Resnice, ker se je bal za prestol, ki bi ga bil s tem izgubil.

In ravno to je Sidijo zelo bolelo. Izkušal je zbuditi v njem vzvišenejše misli, a ni se mu posrečilo. Včasih je poslušal mirno njegove besede in prigovarjanja, da večkrat mu je celo obljubil, da se izpreobrne; a sedaj mu odgovarja z nekim ponosom in preziranjem. Sidija dobro ve, kaj je temu vzrok: princ je začel priti zadnje čase opojne pijače in se je udal še marsikateri drugi strasti. Zato je pa sovražil stroge krščanske nauke in čednosti.

Tri dni pred krstom je bilo. Sidija se hoče umakniti zvečer malo v samotni kotiček na vrtu in mora iti raditega mimo velike dvorane, kjer sedi princ z nekaterimi drugimi tovariši ravno pri vinu. Selim ga zapazi, mu namigne k sebi in ga povabi, naj prisede. Sidija ga pa prosi, naj mu oprostí, ker nima časa.

Selim, ki je že precej pil, se začne iz njegga norčevati, tovariši — sami Turki — mu pa pomagajo, saj črtijo Sidijo že dalj časa. Sprva prenese Sidija vse mirno, ko pa uide Selimu mala žalitev Jezusa Kristusa, tedaj zardi v lice, oko mu zažari in z naj-

večjo resnostjo in odločnostjo posvari princa in ga opozori na grdo napako.

Vse utihne in se čudi tej drznosti, Selim pa od jeze kar prebledi in že hoče planiti nanj, kar zapazi za njim Akbarja. Njegov pogled zadostuje in Selim se mora vsesti.

„Slišal sem, kar je Sidija govoril,“ pravi knez, „in strinjam se popolnoma ž njim.“

Nato se obrne in povabi Sidijo s sabo.

„Sidija!“ začne knez, ko korakata po dehtečem vrtu. „Sidija, rad te imam in rad bi te osrečil. Izvedel sem, da te ne prizna oče več za svojega sina. Dobro! Pa bodi pri meni! Najvišja mesta v mojem kraljestvu so ti odprta in prepričan sem, da jih boš vreden. Nekaj pa zahtevam od tebe. Poslušaj me! Več let že iščem resnice. Večkrat že sem premišljeval nauke korana, ki nam jih je zapustil Mohamed, in sem se prepričal, da je med njimi veliko napak. Nato sem spoznal tvojo domačo vero Brahme, Višne in Sive in oprosti mi, tudi tu sem našel veliko nepopolnosti in nasprotij, laži in goljufije.“

„Prav imaš, presvetli knez,“ odvrne Sidija, „le Kristusov nauk je gola resnica!“

„Res je to! V krščanstvu je največ in najlepših resnic. Srečen bi bil, ko bi se hotelo moje ljudstvo tej veri podvreči. A ta želja se mi ne more izpolniti. Turki in Indijci rajši umrô nego se dajo krstiti. Pa tudi takih naukov ima veliko krščanstvo, ki jih

ne more človeški razum pojmiti. Čuj torej moj načrt! Izbrati hočem iz vsake vere to, kar je najlepšega in najpopolnejšega. Vse, kar je brahmanu druzega, mora najti v novi veri, vse kar ljubi Turek, mora obsegati nova vera, celo kristjan mora najti v njej svoje najlepše nauke. Tako bo, upam, združila skupna vera vse moje podložnike in s tem bo končan boj in notranji razpor med ljudstvom. Sidija, najplemenitejše mladeniče celega kraljestva, vse Indije, odberem in pokličem na dvor, da sprejmejo prvi novo vero in jo razširijo. Ali stopiš tudi ti v njihove vrste? Ali hočeš prispevati tudi ti na ta način k sreči svoje domovine!“

Sidijin obraz se nabere v resne poteze in z vso odločnostjo odgovori:

„Ne, nikdar, blagi knez!“

„Zakaj uničuješ moje upanje?“

„Ker smatram, oprosti mi preveliko odkritosrčnost, ker smatram ta načrt za neumen in pregrešen. Prava vera je samo ena in le nebo jo lahko razodene, človeški razum je pa ne more sestaviti.“

Še enkrat poskusi knez orisati Sidiji svoj načrt v kar najlepši luči, toda vse nič ne pomaga, Sidija ostane trden.

In vendar ga ne more knez sovražiti, nasprotno občudovati mora velikega Sidijenega duha. Še enkrat ga zagotovi svoje naklonjenosti in odide.

Vsi ti dogodki, zlasti pogovor s knezom zelo zagrene Sidiji bližnjo srečo.

Vedno je upal, da poklekne tudi knez in zaprosi sv. krsta, a zadnji pogovor mu je podrl vse upe.

Težko, zelo težko, pusti te lepe upe in nade. Kolikokrat je že gledal v duhu, kako se trudijo in oznanjujejo Kristusovi označevalci njegovo vero po vsem Akbarjevem kraljestvu. Videl je že v duhu, kako padajo krivi maliki in kako izginja krivi nauk. Kako srečen je bil, če je mislil na božji blagoslov in božjo milost, ki jo bo prejela njegova domovina. Sedaj pa vidi, da so potisnjene te lepe sanje daleč daleč v nedogledno bodočnost.

„Mogoče sem pa napravil na Akbarja s svojim odločnim nastopom vendar kak vtis?“ misli mladenič sam pri sebi in nova nada se mu poraja v mladem srcu. Toda takoj drugi dan zamori še to nado.

Solnce še ni izšlo, že hiti Sidija na vrt. Prav blizu palače pod belim balkonom se je zbrala cela množica čvrstih mladeničev. Bili so sami Turki in Indijci, a vsi so bili slovesno napravljeni, vsi so bili slavnostno okinčani. Tiho stoje in zrejo proti vzhodu. Prvi solnčni žarki se prikrađejo iznad gore in se razlijô po vzbuđajoči se naravi. Krasen prizor! Tedaj se odprô vrata na balkonu in Akbar se prikaže v krasni obleki, pade na tla, se dotakne jih s čelom in moli vzhajajoče solnce. In mladeniči pod balkonom store za njim isto. Čez nekaj časa pa vstanejo, se obrnejo

proti balkonu in popadejo iznova na tla pred Akbarjem govoreč „Alahu Akbar“.

In tedaj spreleti Sidijo čudno čuvstvo, neka tajna žalost. Takoj ugane, da je to nova vera. Mladeniči molijo solnce, molijo celo Akbarja kot boga, ker tudi pred njim padajo na kolena in „Alahu Akbar“ pomeni lahko „Bog je velik“ ali pa „Akbar je Bog“.

Solze bridke žalosti zalijejo Sidiji oči. Boli ga tako velika zaslepljenost njegovega naroda in brž stopi k o. Akvavivi, da si poišče tolažbe.

Slednjič napoči sobota. Lep, jasen dan vam je bil to. V gradu je bila mala misi-jonarjeva kapelica kar najlepše okrašena. Dehteče cvetke krasi oltar, po stenah pa vise krasni zastori. Podoba Matere Božje na oltarju je danes lepa kot še nikdar poprej. In o. Akvaviva pristopi k oltarju in moli krasne molitve sv. cerkve. Nato pristopi h krstnemu kamnu, kjer ga čaka Sidija. Oblečen je v dolgo belo oblačilo in obraz mu razodeva nebeško srečo in veselje. Z vso odločnostjo, brez vsacega obotavljanja odgovarja na vprašanja, odpove se hudiču in svetu in se posveti službi Jezusa Kristusa. In o. Akvaviva ga oblije z vodo govoreč:

„Krstim te v imenu Očeta, Sina in sv. Duha.“

„Amen,“ odgovori pobožno Sidija.

In prerojenje je končano. Sidijevo srce je presrečno in oči mu zalijô solze hvalež-

nosti in veselja. Poklekne na tla in moli iz dna srca za vse svoje drage, zlasti za svojega zaslepljenega očeta. Med tem časom pa opravi o. Akvaviva daritev sv. maše.

Ko sam zavžije sv. R. T. obhaja še Sidija. Ni peresa in ne besedi, ki bi mogle popisati in izraziti srečo, ki jo vživa sedaj Sidija. V Kristusovi bližini bivati, to je za nedolžno srce sreča, ki se ji ne more nič zemskega primerjati.

Akbar je vse to od daleč izza cvetlic opazoval, kamor se je skril. Zelo je ginjen in iznova potrka milost Božja na njegovo srce, a noče je odpreti, nima moči in poguma, da bi prestal žrtve, ki bi ga čakale.

Popoldne obišče Sidija o. Akvavivo in reče:

„Oče moj, danes mi pa ne smeš odreči nobene prošnje.“

„No, kaj pa želiš od mene?“

„Oče, ali pojdeš kmalu iz Fatepurja?“

„Kmalu, ker me kliče dolžnost in moj predstojnik; knez mi je končno tudi dovolil.“

„Potem dovoli, da grem s tabo,“ prosi Sidija. „Rad bi delal s tabo za Kristusa.“

Prav rad mu dovoli misijonar, da izpolni s tem mladeničevo in svojo srčno željo, in čez nekaj dni zapustita oba dvor in odpotujeta v Goo, kjer ju prav prisrčno sprejmo.

8. Dan zmagoslavja.

Le malo ur je bilo določenih o. Akvavivi preživeti med svojimi duhovnimi brati. No pa saj ni tega ravno posebno želel. Njegova želja je bila le za Kristusa delati, trpeti in umreti. Ta želja ga je tudi navdušila, da je pustil dom in vse, kar mu je bilo druzega, in šel v daljnjo Indijo oznanjat Kristusov nauk.

Kmalu izvé, da postane voditelj misijske postaje v Zalzete. O. Akvaviva je bil vaju pokorščine in brez vseh govorov se uda novi odredbi ter se odpravi na pot, na novo delo. In Sidija se noče ločiti od njega.

„Oče“, ga prosi, „tam na otoku je še toliko ljudi, ki ne poznajo prave vere. Dovolj, da grem še jaz s tabo in ti pomagam jih poučevati in izpreobračati.“

O. Akvaviva ustreže njegovi želji in ga vzame s sabo, da bi mu služil za kateheta.

Zalzete je mal, prijazen polotok, ki sega 56 milj v obsegu pred Goo v morje. Tu so vsejali vkljub velikim oviram in težavam španski jezuitje Kristusov nauk. In njihov trud je bil blagoslovljen, dobro seme je vzknilo.

Maliki, podobe, svetišča, vse je padlo in lepo število kristjanov je vžigalo v njih nove upe in nade, novo moč. Toda pekel je sovražil to dobro delo. Večkrat so požgali in razdrli surovi Indijanci misijonarjem

cerkve, šole, hiše, misijonarje same pa so pobili, če so le mogli. A kri padlih bratov, jim je vžigala nov pogum, prelita kri je bila novo seme njih požrtvovalnosti in iznova so začeli popravljati Gospodov vinograd.

V takih nemirnih časih je bil ravno o. Akvaviva voditelj te postaje. Z vso dušo se je oprijel novega dela in nič se ni bal divjih sovražnikov. Vedno si je srčno želel, da bi padel v ljutem boju za Kristusa in sveto vero kot vrl junak.

Bilo je jutro 25. jul. 1583. V Kunkulimu, malem mestecu na otoku, je vladala splošna vznemirjenost. V sredi mesta so bili zbrani skoro vsi prebivalci in mnogo ljudi iz okolice in so imeli važna posvetovanja. Pogled jim je bil divji, izraz krvoločnosti jim je sijal na obrazu in roka je grabila nehoté za meče in sulice, ki so ležali po tleh.

Pred hudo nevihto vlada navadno skrivnostna tišina. Tako je bilo tudi tu. Ne besedice nisi slišal med zbranimi, samo pogledi so švigali naokoli kot bliski. Nakrat zagrmí kot iz enega grla divje urnebesno rjojenje in vpitje. Velik, napol nag človek — to je bil čarovnik Pondu — plane kot bi znorel med zbrano množico, za njim pa se pridrvi cela tropa ženà in otrok, ki tudi vpijejo in rjove kar le morejo.

Čuden, strašen mož je ta čarovnik. Oči se mu tako divje svetijo kot kakemu norcu, iz ust pa mu vre pena. Kot bi zdivjal

leta okoli navzočih in maha ter otepa na vse strani z rokami. Videti je prav kot sam peklenšček.

Čez dolgo časa se malo pomiri in izpregovori le nekaj besed, ki se glasé: ‚Kri! Kri, kri petelinov, pripravljenih za dar!‘ In iznova začne divjati in vpiti. Slednjič obstoji skoraj onemogel v sredi kroga zbrane množice in začne govoriti:

„Možje in bratje moji iz Kunkulima! poslušajte, kaj vam govore bogovi iz mojih ust! Tujci, ki molijo križ, so prišli semkaj, da sezidajo svojo cerkev. Povejte, ali bote to trpeli? Nikakor ne! na noben način ne! Dvignite se, vstanite in kaznujte te hudobneže! Koliko gorjâ so nam prinesli že v deželo! Včasih so se dvigala tu okrog naša ponosna svetišča. Kje so sedaj? Ti Portugalci so jih onečastili in podrli. — Včasih so nas pozdravljali povsod ob vsakem potu in križpotu kipi naših bogov, ki smo jim zažigali kadilo in darovali darove. Kje so sedaj? Gorjé nam! Celó teh najsvetejših stvari so se lotili ti tuji brezbožneži. Možje, ali se ne bojite kazni božje? Vstanite, dvignite se tedaj! Maščujte se nad njimi mesto naših bogov za take hudobije! Saj poznate vse! Ali niso to duhovniki v dolgih, črnih haljah, s križem na prsih? Vedno povdarjajo: Le našega Boga se mora moliti, zato uničite vsa svetišča malikov! Učé tudi, da je samo en Bog in to je Bog

kristjanov, zato poderite vse malike in njih podobe! Tako lažejo in podirajo naše bogove in njih svetišča. Na noge torej možje! Kri! kri! kri! Bogovi hočejo kri teh duhovnikov. Danes še morajo umreti!“

„Kri, kri! Dol s sovražniki naših bogov!“ grmí vsa množica enoglasno, čarovnik pa začne zopet divje plesati kot prej.

Nato nastopi drug govornik. Ni tako strasten, tako silovit kot prvi, toda pogled mu razodeva smrtno sovraštvo. Ko se množica pomiri, začne počasi z nizkim glasom:

„Čujte me, možje! Nočem vas navduševati s tem, da bi vam našteval vsa hudo delstva, ki so nam jih storili že ti duhovniki, sami veste vse. Samo eno stvar hočem povdarjati, kar sem sam videl.

Blizu moje rojstne hiše je bilo svoj čas veliko mravljišče. Vsi veste, da so te živali svete in da so jih naši pradedje po božje častili. Tako tudi mi. Od blizu in od daleč so vreli ljudje skupaj, praznovali pri mravljišču najbolj svečane slovesnosti in jim pri našali dragocenih darov. Možje, ali ni bilo lepo in dobro, kar smo delali?“

In iz sto in sto grl si slišal samo en pritrjevalni glas, ki je donel do nebes.

„In pridem nekega dne tja, da bi opravil svoje molitve. Gorjé! Kaj moram videti? Krasni dom jim je ves razdrt in razbrskan. Na njem je ubita krava in ž njeno krvjo je oskrunjen sveti kraj. Posamezni kosci drobja

in kože pa ležé raztreseni po mravljíšču. To je storil eden izmed onih belih.“

„Hu! Maščevanje, maščevanje! Kri! Kri!“ zagrmi množica, da se kar zemlja strese.

Govornik pa nadaljuje:

„Ne daleč vstran od mravljíšča je izviral svet studenec. Kdor se je v njem kopal, je bil očiščen vseh svojih grehov. Tudi njegovo vodo so nam omadeževali s krvjo ubite krave ti brezbožneži. Zato pa: Možje! Bratje! Maščujmo se! Maščujmo se mesto naših bogov!“

Divja besnost se poloti vse množice. Visoko v zrak vihté dolge sulice, zraven pa rjovejo in plešejo kot bi bili vsi nori.

Kaj ne, indijska vera je surova, divja, je kruta! Možje, ki so pustili vse, da bi jim ponesli blagoslov sv. evangelija, ti možje naj umrô, ker so razdrli in razdejali malike, njih podobe in svetišča, kraj najgrjih vnebovpijočih pregreh? Celó eno razdrto mravljíšče je bilo smrti vredno. Toda to naših mož ne ustraši. Vedô dobro, da bodo morali žrtvovati svoje življenje, ko so se odločili, da se posveté temu stanu. A ravno misel, da bodo prelili kri za Kristusa, ravno ta misel jih navdušuje in podžiga k novemu delu, k novi ljubezni.

Obrnimo se tedaj od zbranih divjakov drugam, na lepši kraj, kjer se nam nudi lepša slika!

Kake četrte ure od Kunkulima so stanovali naši misijonarji, žrtve, ki so jih sklenili divjaki usmrtiti. Prišli so semkaj, da bi sezidali cerkev in ustanovili krščansko župnijo.

Pet mož je bilo tu, štirje duhovniki: Rudolf Akvaviva, Alfons Pačeki, Anton Frančišči in Peter Berni, in en pobožen brat, Frančišek Aranea.

Zbrali so krog sebe malo gručo indijskih kristjanov in nekaj Portugalcev, ki so bili skoro vedno okrog njih, ker jih je skrbelo za misijonarje.

Že na vse zgodaj zjutraj so opravili duhovniki daritev sv. maše in tisto jutro je pri sv. maši daroval o. Akvaviva svoje življenje za divje Indijance. Zdelo se mu je, da vidi kipeti v kelihu sv. kri, in prepričan je bil, da je Bog vsprejel njegov dar. Po sv. maši pokliče Sidijo k sebi in mu reče:

„Ljubi moj! ura ločitve se bliža. Danes me pokliče Bog k sebi v sv. nebesa.“

„Oče, oče,“ zaihti mladenič, „jaz hočem tudi s tabo umreti.“

Akvaviva malo pomoli, potem pa reče:

„Ne Sidija, tvoj oče te še potrebuje. Ostani zdrav in zvest sv. veri, jaz te bom varoval iz nebes, kjer se zopet snideva.“

Še enkrat ga blagoslovi in odide med svoje tovariše, da jih navduši za težavni boj, ki jih čaka.

Bilo je proti poldnevu. Iz vasi sem se je zaslišal večkrat divji krik. Dobro vedô,

kaj to pomeni, in že hočejo počakati z zidanjem za nekaj časa in zapustiti za to določeni prostor; nebo je pa drugače hotelo. Nakrat se ulije huda ploha in jih prisili, da ostanejo tu na mestu. Pripravijo si prav priprosto vsakdanje kosilce in posedejo krog njega.

Tedaj zagrmi v bližini divji krik in vik, od vasi semkaj pa teče nekdo kar more proti njim. Dober človek mora biti, ker jih hoče opomniti, naj bežé, sicer jih čaka gotova smrt. A njim ni na misli beg, te novice se vsi zveselé. Pa tudi ni več časa bežati, ker od vasi sem se že vali en del divje množice, in za hrbtom je slišati tudi že divje tulenje. Na čelu vsem je čarovnik, ki dela take čudne obraze kot bi bil obseden. Nekaj kristjanov zbeži, da si reši življenje, drugi pa zrô neustrašeno v obraz bližajoči se smrti.

„Povzdignimo srce in oči k nebu, da si izprosimo nove pomoči sedaj v veliki nevarnosti!“ vsklikne o. Akvaviva svojim tovarišem in navzočim Indijcem, ki so namerili puške, da bi streljali; potem pa reče:

„Nismo prišli sem, da usmrtimo, marveč, da rešimo.“

Sidija zre nekam boječe v resni obraz o. Akvavive in občuduje njegovo junaško neustrašenost. O ko bi ga mogel rešiti! V hipu se spomni, da je zunaj čil osedlan konj, morda se reši. Zgrabi ga za uzdo in pelje k o. Akvavivi rekoč:

„Oče, na, brž zajezi konja, da se rešiš!“

Ta ga pa pogleda skoraj očitajoče in odvrne:

„Ni časa, da bežimo, marveč, da se bojemo in zmagamo!“

Medtem pridrve Indijanci že prav blizu in eden izmed njih stopi naprej in vpraša, kdo je njihov voditelj. In pokažejo na o. Akvavivo. Tedaj zavihti divji nečlovek svoj težki meč in preseka duhovniku s prvim udarcem obe nogi pod kolenom. Onemogel se zgrudi o. Akvaviva na tla in še med padcem odpne ovratnik in nagne glavo, kot bi prosil še zadnjega udarca.

Dva udarca mu presekata nato vrat, tretji odseka roko in ena sulica mu prileti s tako silo v srce, da ga predere in se prikaže na hrbtu. Nato duhovnik kmalu izdihne. Umirajoč še le pokaže, da je pravi Kristusov učenec, kajti zadnje besede njegove se glase:

„Oče, odpusti jim! Sv. Frančišek Ksaverski prosi za me! Oče sprejmi mojo dušo!“

Ko vidi Sidija, da leži o. Akvaviva, plane k njemu in ga kliče po imenu. Toda ta ga ne sliši več in mu več ne odgovori; njegova duša je že v svetih nebesih pri svojem Stvarniku.

In ko se mladenič ozre, vidi, da teče nadenj velik divjak z debelim kijem, da ga pobije z enim udarcem na tla. Veselo vsklikne:

„Le usmrti me, saj sem tudi jaz kristjan!“

In divjak zavihti kij, da ga udari; toda nekdo ga pridrži, da zadene Sidijo le na levo ramo, a vendar tako močno, da se zgrudi ta nezavesten na tla. To Sidija še čuti, da ga nekdo pograbi in vrže na konja, naprej pa ne ve ničesar.

Vsi štirje misijonarji so padli mučeniške smrti, med njimi o. Akvaviva kot voditelj. Z divjim krohotom in zaničevanjem so jih usmrtili divjaki. Le ubogi brat je ostal še živ; padel je zadet od težke sulice na tla in obležal v nezavesti. Ko se je zopet zavedel, je ležal pred nekim malikom na tleh tako ves preboden od sulic kot sito.

Sv. oče Leon XIII. so razglasili vseh pet mučenicov za blažene.

Še 15 drugih kristjanov je zadela ista usoda. Vsi so padli za sv. vero in darovali za njo svoje življenje, zato pa so dobili v nebesih mučeniško palmo, zaslužen plačilo za svoje življenje in za svojo smrt.

9. Žalostna vest.

Na jezuitskem vrtu v Goi so cvetele in dehtele najrazličnejše cvetlice v solnčnem svitu mladega jutra. Star brat s srebrno, belo brado se je trudil, da ozaljša Marijin oltar kar najlepše ve in zna. Jutri je namreč 25. velikega srpana, t. j. praznik Marijinega

Vnebovzetja. Pazno motri vse cvetlice, ki stoje po vrsti v velikih in malih loncih, in izbira najlepše, da jih vzame seboj; tak praznik morajo biti le najlepše in najbolj dišeče na oltarju.

„Ali ti smem malo pomagati?“ vpraša nekdo prav prijazno. „Zelo bi me veselilo, ko bi smel krasiti podobo ljubljene Matere za dan njenega zmagoslavja.“

Brat se ozre in vzklikne pol glasno malo v skrbeh, malo vesel:

„Sidija, ti, ti si tu? Tako zgodaj že si upaš vun? Pazi, da te ne vidi zdravnik. Ali te roka še hudo boli?“

„Nič več, dragi brat,“ odvrne Sidija smeje. „Čutim se zopet popolnoma dobrega, le malo sem še trd in neokreten. Toda upam, da tudi to kmalu izgine, samo da bom mogel zopet z roko kaj malega delati. Zato mi pa dovoli, da ti malo pomagam urejevati cvetke okrog kipa.“

„No bolj majhne in lahke že lahko urejaš, velikih pa nikakor ne dovolim. Saj si še bled ko smrt. Ah ta divjak, da te je moral tako udariti! Skoraj sem malo jezen nanj.“

„O ne, tega pa ne govoriš resno. Moliva rajši zanj! Kmalu bi me bil osrečil, da bi umrl kot mučenik za svojega Odrešenika.“

„Tako, Sidija? ali bi res rad umrl? Verujem ti. Glej, potem bi praznoval jutrišnji praznik z o. Akvavivo v nebesih pri Mariji

sami. Toda, kakor je Božja volja. On ima vedno najmodrejše namene pri vsem, kar stori. Mogoče te potrebuje še tu na zemlji.“

„Tako nekako mi je rekel tudi o. Akvaviva. Predno je umrl, mi je dejal, da ne bom prej umrl in postal deležen te velike sreče, dokler me oče še potrebuje. Od tedaj upam, da mi da dočakati ljubi Bog še očetovo izpreobrnjenje.“

„Sidija, če ti je dejal to o. Akvaviva, potem se ti to gotovo izpolni. Poglej! on je vedel veliko več kot mi vsi. Svet mož je bil že tu na zemlji in ko smo izvedeli novico, da je ubit, nismo molili za njegovo dušo, marveč vsi smo se mu priporočali, naj prosi za nas. Veruj mi, če ti je on to govoril, potem se ti izpolni gotovo vse, tvoj oče se ti gotovo izpreobrne. Tudi jaz nočem zamuditi ničesar, da ne bi molil zanj kot sem do zdaj.“

„To vse trdno upam. Glej, pojutrišnjem odidem v Fatepur. Mogoče izvem tam kaj o njem.“

„Kaj? Nazaj pojdeš k tem Indom in Turkom?“

„Za nekaj časa vsaj. Guverner Gol hoče namreč nekaj sporočiti cesarju Akbarju in je prosil o. rektorja, naj mi dovoli, da spremim njegove poslance tja. Prepustil je sicer vse moji odločitvi, a spoznal sem, da ga bo veselilo, če grem ž njim, zlasti še zato, da povem sam kot priča Akbarju, kako je umrl

o. Akvaviva. Obljubil sem mu torej in čez dva dni moram že na ladjo.“

Med takim pogovorom sta bila oba gotova s svojim delom. In tedaj poklekmeta pred kipom in pomolita nekoliko za zaslepljenega očeta.

Kako je Sidija tu sem zašel, morda naši čitatelji že kaj slutijo. Njegov blagi rešitelj ga je nesel skozi vrste sovražnikov, ga posadil na konja in izginil ž njim izpred oči, ne da bi ga kdo opazil. Večkrat se je pozneje sam čudil, kako se mu je moglo vse tako posrečiti, da ga ni nihče oviral in mu zastavil pota. Zato je vse to pripisoval svojemu ter Sidijevemu angelju varihu. Naravnost proti Goi jo je mahnil in ponesel mladeniča v hišo k očetom jezuitom, ki so ga zelo prijazno sprejeli in skrbeli zanj po očetovsko.

Sidija se je kmalu okrepčal, četudi mu je bila leva roka malo mrtva.

Na dan velikega slavlja je prejel Sidija sv. R. T. in klečal dolgo časa globoko zatopljen v pobožno molitev za svojega zaslepljenega očeta. Nato pa je preživel še nekaj lepih uric v zaupnem občevanju z brati in oo. jezuiti.

Prišlo je zadnje jutro in Sidija se je moral posloviti. Dolgo je še gledal s krova ladje nazaj na Goo in pošiljal z rokami in srcem zadnje pozdrave dragim očetom, ki so ga spremili do morja. Morje s svojo le-

poto ga je zelo malo zanimalo in le težko se je toliko raztresel, da je pozabil saj nekoliko svoje gorje. Le na vzhodu mu je zapiralo pogled obrežje rodne zemlje, sicer je pa videl daleč, daleč na okoli krasne valove, ki so se dvigali visoko proti nebu, padali, se razpršili in nudili tako v solnčnih žarkih novo krasoto, novo zabavo. Čisto, jasno nebo se je vspenjalo nad morsko gladino in se odsvitalo na njegovem dnu.

Vse to opazuje Sidija še dokaj z zanimanjem, a zelo rade mu uidejo misli domov k očetu, katerega ljubi nad vse. In tedaj postane resnejši in žalostnejši in se globoko zamisli. Lepo pot imajo, popolnoma brez ovire in mirno vozijo; zjutraj družega dne so že v Surutu. Razen Sidije vidiš še štiri Portugalce, ki gredo ž njim na Akbarjev dvor, da se pogode tam v imenu guvernerja o neki važni stvari.

V Suratu si poiščejo čile konje in odjezdijo proti Fatepurju. Jezdijo ves čas po čisto novi komaj dodelani cesti.

Še so oddaljeni kake tri dni od doma, kar jim pridirja nasproti neznan jezdec v divjem skoku. In ko prijezdi bliže, opazuje malo četico, spozna Sidijo in vzklikne:

„Hvala bogovom, Sidija, da si tu! Ravno sem bil namenjen proti Goi, da te poiščem.“

In Sidija spozna tukaj hlapca, ki mu je pomagal iz ječe in je ostal pri Akbarju na dvoru.

„Za Božjo voljo, kaj se je pa zgodilo? Ali je doletela mojega očeta kaka posebna nesreča?“

„Obsojen je na smrt kot izdajalec domovine.“

„Tako j pojezdim za tabo, mogoče moja prošnja kaj izda.“

Nič več ne sliši Sidija, to mu je dovolj. Kar more, izpodbode konja in se spusti v divji dir proti domu. Nihče mu ne more slediti, še hlapec ostaja daleč zadaj. Ker bi pa rad vendar malo natančneje stvar izvedel, zato začne čez nekaj časa počasneje jezdit, da ga more hlapec dohiteti.

Ko je ušel Sidija iz zapora, ni vedel v prvem hipu oče, kaj naj stori: ali naj beži, ali ostane in izpelje zahrbtne nakane. Kér je vedel, da ga Sidija nikdar ne izda in ker knez tudi ni ničesar ukrenil, sklene ostati in izvršiti svoj načrt. Vedno kliče k sebi prvake k skupnim posvetovanjem kot i prej in še bolj kot prej sili, da se stvar kakor hitro mogoče odloči. Nekega dne je celo mnenja, naj se naredi stvari s tem konec, da se Akbar usmrti.

Akbar je vse to natanko izvedel in je izrekel nekega dne nad knezom smrtno obsodbo.

Potr poslúša Sidija dolgo povest, ki mu jo pravi hlapec, in podi konja kar more. Pride noč in Sidija sklene, da nič ne počije marveč dirja naprej do bližnjega gradu. Tu

si izposodi novega čilega konja za se in za hlapca in dirja dalje v temno noč.

Po dnevi krog poldne v najhujši vročini se malo odpočijeta, zvečer pa gre zopet kot veter naprej in drugo jutro dospeta že v Fatepur.

10. Za očetom.

Ko zagleda Sidija Fatepur, izpodbode zopet konja, ki se spusti v divji beg in pusti slugo daleč zadaj. V nekaj trenutkih je že pred kraljevo palačo, kjer skoči raz konja. ki kar sope in hrope od trudapolne narpornosti.

Prvi, ki ga sreča Sidija, je Selim.

„Za Boga, prosim te princ, povej mi, kaj je z mojim očetom? Ali ga morem še rešiti.“

„Ne vem, bržkone bo prepozno.“

„Kje je pa knez? Takoj moram k njemu.“

„Ne sedaj, Sidija. Minister je pri njemu in pogovarjata se o zelo važnih stvareh. Saj veš, kako je hud, če se ga kaj moti ob takih priložnostih.“

Toda Sidija ne sliši njegovih besed. Brž steče po znanih stopnicah in obstoji pred vrati knezove sobe.

Straža pred vrati z golim mečem mu hoče vstop siloma zabraniti, a Sidija jo potisne siloma na stran in razgrne težke za-

vese, stopi v sobo in pade pred knezom na kolena.

Knezu ni baš prijetno, da ga moti ravno sedaj, kar kaže njegov obraz in pogled, in s kratkimi besedami hoče Sidijo odsloviti. Ko pa vidi njegov proseči pogled, se mu zjasni čelo in omili pogled. Ministra takoj odslovi in reče mladeniču:

„Sidija, vstani in povej, česa želiš!“

„Milost, moj knez! Milosti te prosim za svojega očeta.“

Vladar postane resnejši, žile na čelu se mu napnô, toda prijazno nadaljuje.

„Sidija, ni mogoče, ne veš, česa me prosiš.“

In zopet pade Sidija na kolena in prosi:

„Milost, milost za nesrečnega očeta!“

„Milost? Milost za izdajalca, ki sem mu že toliko prizanesel? Milost za onega, ki mi streže po življenju, ki je podkupil že hudodelce, da končajo z ostrim jeklom življenje svojemu vladarju? Sidija, rotim te pri svoji jezi, ne prosi me za tega vstaša! Ne morem, ne smem mu pustiti delj živeti, njemu, ki ima pripravljen za me vedno strup, da mi ga vcepi v meso in kri. Sidija, prosi česar hočeš, samo tega ne!“

„Ne poznam druge prošnje. Milost, milost! Sidija se ne vzdigne prej, dokler ne izpregovore tvoje ustnice teh besedi. Še enkrat te prosim: Milost za nesrečnega, zaslepljenega očeta!“

„Za tvojega očeta? Ali je oni tiger tvoj oče? Ali te ni proklet in pahnil od sebe ter prepustil slepi usodi?“

„Nehaj, prosim te, nehaj! Ne trgaj mi srca! Če je grešil, storil je to zaslepljen od prevelike ljubezni do domovine. Ljubezen je bila vsega vzrok; videl je namreč v tebi velikega sovražnika Indije. Odpusti mu knez! Odpuščanje je za vladarja najlepša čednost. Imej usmiljenje, odpusti mu! Milost! milost!“

„Da bo šel jutri in najel novih moralcev. Nehaj, nehaj! Vse je zastonj!“

Že hoče blagi mladenič obupati; tedaj pa vzdihne k Mariji in pomoli za pomoč kratko molitvico in v hipu se nečesa spomni:

„Padiša!“ začne iznova slovesno. „Rotim te pri spominu onega moža, ki ti je bil zelo ljub in drag, ki ti je izkazal toliko dobrot, pri spominu onega moža, ki je tako rad in s takim veseljem umrl za sv. vero, čegar oko nas zre sedaj iz nebes: Padiša, pri spominu o. Akvavive te rotim in prosim za svojega očeta.“

„Ali je res umorjen o. Akvaviva?“

In tedaj mu naslika Sidija kar more živo junaško vedenje in sveto smrt mučenčevo. Na zadnje pa ponovi iznova svojo prošnjo.

Nič več se ne more braniti Akbar. Srce se uda Sidijevi prošnji. Zdi se mu, da vidi lep, dobrovoljen a resen misijonarjev obraz. Zdi se mu, da sliši tudi iz njegovih ust ponavljati isto prošnjo, in tedaj se omeči in reče:

„Sidija, če torej vstrajaš pri svoji prošnji, ti je seveda ne morem odreči. Ustani, podarim ti očetovo življenje!“

Hvaležno mu poljubi Sidija roko, plane kvišku in vsklikne veselo:

„Prosim te torej, povej mi, kje je moj oče, da zdirjam k njemu in mu naznanim to veselo novico!“

„Kar moreš hitro se odpravi na pot in jezdi v Benares. Upam, da ne bodo moji ljudje prej tam kot ti. Tu moj prstan, ki naj ti bo pri stotniku v dokaz resnice. Ne mudi se! Usedlaj si najboljšega konja iz mojega hleva in glej, da ne zamudiš!“

Sidija najde komaj toliko besedi, da se mu prav iskreno zahvali, nato vstane in gre vun, da se odpravi na pot. Medtem ko mu sedlajo konja pa on malo poje in popije, da se okreпча. Truden pa ni nič posebno.

„Bog me je poslal semkaj, da rešim očeta, on mi stoji na strani in mi bo vedno pomagal.“

Tako govori Sidija sam pri sebi poln zaupanja v Božjo pomoč.

Ni minila še ura, odkar je prijezdil na na dvor, že sedi na novoosedlanem konju. Pogled mu je divji, nosnice rdeče in lep slok vrat. Med dirjanjem se komaj opazi, da se dotika s kopitom tal, videti je, da teče kar po zračku kot bi čutil, da ima sebi vrednega jezdeca na hrbtu.

Sidija zna res izvrstno jezdit. Marsikdo postoji ob poti in zre za drznim jezdecem, katerega cilj je mesto Benares. Le najpotrebnejši počitek si dovoli, sicer pa jezdi neprestano. Šele peto jutro dospe do mogočnega Gangesa in zazre visoke piramide svetišč in drugih stavb, ki se odsevajo v mirni vodi. Brž se prepelje in gre proti rojstni palači skozi množico, ki hiti po navadi v jutranjo kopelj.

Ustavljajo ga in mu prigovarjajo, naj ne zamudi kopališča, ki očiščuje grehov, toda Sidija se ne zmeni za nikogar, marveč dirja naprej dokler ne dospe do doma.

Grobna tišina vlada tu. Lepe dvorane so prazne, dragocenih preprog ni nikjer, turški vojaki so pobrali vse dragocenosti. Tupatam se vidi še ostanke ubitih malikov. Sidijo je kar strah, vedno se boji, da naleti kje na mrtvo truplo svojega očeta.

Slednjič dobi v kleti pet razcapanih turških vojakov, ki so bili vkljub strogi prepovedi korana vsi pijani sladkega vinca. Le z veliko težavo izve od poveljnika, da je njegov oče zbežal v severno gorovje in da ga zasledujejo vojaki.

In nič ne pomišlja Sidija kam je šel oče, takoj se spomni, da ima gori v gorovju lep lovski grad. Dasi ni bil sam nikdar tam, vendar upa, da ga najde, ker mu je oče večkrat o njem pripovedoval. O tem je pa trdno prepričan, da je šel tja in nikamor drugam.

Le malo časa se mudi Sidija v Benaresu, le toliko, da preskrbi konju najboljše hrane. Iznova ga zasede in v hipu je mesto daleč za hrbtom. Izbere si najkrajšo severno pot in jezdi malo počasneje, da ne bi konja prezgodaj opešal.

Pri sebi nima ne jedi ne denarja. Toda vladarjev prstan mu služi pri vseh uradnikih čudovito. Povsod se mu odpirajo vrata in prijazni ljudje dajô žrebcu najboljše piče in najlepše hrane.

Šele v jutru šestega dne izve Sidija nekaj podrobnejšega.

„Pred dvema dnevoma,“ mu pripoveduje star mož, pri katerem je prenočeval, „pred dvema dnevoma je bil pri meni jezdec v gostilni. Nič ni stopil s konja, marveč kar na njem se je malo pokrepčal. Imel je zelo lepo rjavkastó zagorelo kobilico. Tudi sam je bil visoke lepe postave. Dolga brada, ki mu je padala po širokih dolgih prsih, mu je dajala še nejasnejši obraz kot ga je imel.

„On je, on, moj oče,“ vsklikne Sidija, „samo povej, kam se je obrnil!“

„Proti severu, tjakaj proti onemu gorovu, ki se dviga na obzorju, je jezdil.“

Čez kakih deset ur pride za njim dvanajst vojakov, ki izprašujejo po njem. Poskačejo s konjev, se pokrepčajo s poštenim kosilom, potem pa jezdijo zopet isto pot dalje. A daleko niso imeli tako dobrih konj kot je bil njegov, in ga skoraj gotovo ne dobe!

„Torej dva dni so pred mano! Sedaj se moram pa zelo požuriti. Daj konju najboljšega ovsu, danes mora napeti vse svoje moči. Plačal bo že vse vladar.“

„Izvrstnega žrebca imaš, brez skrbi jih dohitiš. Dobro bo moral pa le stopiti, to je res. A še nekaj, varuj se v gorovju roparjev, ki razsajajo in plenijo sedaj bolj kot kdaj prej. Škoda bi bilo tako mlade krvi.“

Med takim pogovorom je potekel urno čas. Žrebec se je najedel in odpočil in v hipu je bil Sidija na njem. Poboža ga po visokem vratu in izgine kot blisk v daljavo. Nikdar še ni tako dirjal kot danes. Zjutraj so bile gore še daleč daleč tam na obzorju, o poldne jih je pa Sidija že dobro razločeval in ko je solnce zahajalo, je bil že skoraj pri podnožju, kjer je prenočil.

Ker si ni upal po noči v gore, je mislil, da je boljše, ako tu prenoči in poskrbi malo za konja, ki je danes že izredno veliko dirjal. Tudi tu mu povedô ljudje, da so videli pred enim dnevom jezdeca. Vojakov pa ni bilo po tej poti.

Drugo jutro pa prehiti Sidija vzhajajoče solnce. Na vse zgodaj plane pokonci, pomoli malo, se zahvali za izkazano mu pomoč in se priporoči na novo Bogu. Potem pa stopi h konju, ki je zopet čil in spočit in prijazno rezgetaje pozdravi bližajočega se Sidijo. Nato pokliče še gostilničarja, da mu pokaže po kateri poti je odjezdil jezdec, in

odjezdi. Takoj pod goro pa se konča cesta v ozko stezo, ki se vije še dokaj prijetno po pobočju.

Sidija obrne po tej stezi. Ker je pa samo kamenje, ne more zaslediti nobenega sledu o kakem jezdecu. Kaki dve uri jezdi po stezi, kar zapazi malo vstran od steze košček bele cunje na grmovju. Brž skoči s konja in steče po njo; bil je pa le košček plašnega roba. Skrbno pregleda ves prostor in kmalu se prepriča, da se je tu nekdo mudil in da se je nek konj plazil tu skozi grmovje. Med potjo je moralo zagrabit trnje za rob plašča in ga odtrgati.

Takoj se odloči, da krene isto pot, ki ga popelje skoraj gotovo na pravi kraj. Toda mora hoditi peš in peljati konja za uzdo, ker bi sicer lahko izgubil sled. Le počasi se sedaj pomika naprej, a tolaži se s tem, da mora tudi jezdec pred njim le počasi jezdit.

Predno pa nastopi to nevarno pot, poklekne na tla in moli z otročjo pobožnostjo:

„Marija, Mati Božja in moja, pomagaj mi!“

Nato prime zvestega konja za uzdo in gre za sledom. Nekaj časa je šlo ob pobočju, potem skozi ozke, težko pristopne sošeske ali po ravnem, a vedno po gostem grmovju.

In hodi neutrudljivo kake tri ure. Kar obstoji pred neprodarno goščavo. Zdi se mu,

da se je tu sled izgubil. Pazno išče in ogleduje drevje, grmovje in tla. In k sreči zapazi, da je vejevje na enem grmu odlomljeno, rekel bi pristriženo, listje pa objedeno. Tu se je skoraj gotovo pasel konj. In Sidija prodre v goščavo. Tu pa zapazi, da je na tleh nekaj v naglici malo zmešanega listja, ki je zlužilo potniku za zglavje. Toda kaj je to? Blizu postelje leži na tleh zopet ena cunja. Sidija jo pobere in zapazi, da je krvava.

S tihim strahom preiskuje še naprej, li dobi še kako znamenje. Tla so potèptana, vejevje in grmovje pa polomljeno. Tu se je moral vršiti boj!

V hipu mu je vse jasno. Tu se je vlegel oče k počitku in v spanju je bil napaden. A kdo ga je napadel? Vojaki niso mogli biti, ker so bili na konjih. Če bi bili pa peš hodili, ga pa ne bi došli. Bili so torej gotovo roparji, pred katerimi ga je krčmar pod goro svaril. Velik strah se ga poloti in zopet začne srčno moliti in klicati Marijo na pomoč.

In premišlja in premišlja, kaj naj stori. Ali naj gre za sledom? Kako lahko ga zapazijo in ujamejo; potem imajo pa še njega mesto da bi rešil svojega očeta. Slednjič se odloči, da počaka temne noči, kajti če so bili res roparji tu, ne bodo daleč in bodo imeli po noči gotovo ogenj že zato, da prepode moskite.

11. Drzen poskus.

Ure so bile zelo dolge, kar ni se hotelo zmračiti. Slednjič objame silni mrak zemljo, solnce ugasne in mirna noč zaziblje vso naravo v sladko spanje.

Srebrnočisto je razlil mesec svojo tajno svetlobę po azurnem nebu in divjem gorovju. Črne sence visokega drevja so segale daleč po pobočju in staro drevje je bilo podobno nočnim pošastim, oblečenim v široke halje. V vrhovju pa je šuštelo listje in šepetalo kot bi si pripovedovalo mladostne spomine.

Sidija se za vse to malo zmeni. Njegovo oko se ne pase na lepi gozdni krasoti, marveč išče z veliko paznostjo in napetostjo, kje se zasveti kak ogenj. In Sidija se ni varal, kmalu zasine odsvit velikega plamena iz gozdne temine na malem gričku. Takoj sklene, da se splazi tja in izve kaj natančnejšega o svojem očetu. Ali pa bo mogel dospeti na oni griček? Noč je sicer svetla, a vendar se ne sme pokazati iz grmovja, iz goste sence, marveč mora se plaziti po grmovju in skušati priti na ta način do cilja. Kako lahko pade v kak prepad, se spodtakne in zlomi nogo! Koliko globokih prepadov ga lahko loči od onega griča?

Toda spomin na Božjo pomoč mu prepodi vse temne misli. Kakor hitro so prišle,

tako hitro so tudi izginile. Prime žrebca za uzdo in ga pelje za sabo. Ker se pa malo upira, ga mora pomiriti z božanjem in prijazno besedo.

Počasi, počasi se pomikata naprej. S prva gresta navzdol v dolino, potem pa polagoma po griču navzgor tako dolgo, da misli Sidija, da je oddaljen od ognja komaj kakih 150 korakov. Prav dobro vidi in razloči skozi vejevje, kako plapola plamen in obkroža z rdečim svitom vrhove bližnjih dreves.

A celotnega pogleda po vsej okolici nima. Zato priveže konja za deblo, sam pa spleza na drevo, da si z njegovega gostega vrha ogleda vso okolico. In to se mu dobro posreči. Vsa pokrajina leži pred njim v srebrno čisti mesečni luči. Le ozek gozdič ga loči od ognja. In išče si stezo, po kateri bi mogel ubežati, če bi bilo treba. In glej! v veliko veselje zapazi prav v bližini dolg loki podoben pašnik, ki se vleče med visokim drevjem doli v dolino.

Urno spleza z drevesa, odveže konja, in ga pelje na rob onega pašnika in ga priveže v gosto senco košatega drevesa. Nato nastopi najnevarnejši del težavnega in nevarnega pota.

Dobro pazi, da je vedno v gosti senci, dokler ne dospe do zadnjega grmovja, ki ga še loči od roparjev. Dasi je noč dokaj hladna, čuti na čelu potne srage, od raz-

burjenja se pa trese po vsem životu. In vendar mora biti ravno sedaj v odločilnem trenutku najbolj miren in zbran. In zopet moli tako goreče, tako srčno in se pomiri.

Spretno in tiho kot kača se splazi v goščavo. Niti najmanjše pero ni zašumelo, niti najmanjša suha vejica ni počila; sedaj je le še kakih deset korakov od ognja oddaljen in misli že, da čuje lahno šepetanje. Še bolj na tiho se plazi bližje. Tedaj pa prhne nekaj poleg njega in v luninem svitu zapazi blizu sebe privezanega lepega konja. Veselje in strah ga obideta; kajti sedaj je popolnoma gotovo, da je jezdec, njegov oče — konja je na prvi pogled spoznal — tu v bližini.

Previdno se pomakne še nekaj korakov naprej in se vleže v gosto senco. Komaj je tu nekaj trenutkov, kar zasliši od ognja sem surov, zadušen glas. Sprva ne more ničesar razločiti, pozneje pa razume natanko vse besede.

„He, kako bo vesel glavlar tega plena! To ne more biti navaden človek in moral bo izplačati lepo svoto, če si bo hotel kupiti prostost. Kaj je imel neki tu v grovju opraviti? Toda ponosen je, preponosen, da bi nam odgovarjal. Glavlar mu že odpre usta.“

„Pri Brahmi! Prav imaš! Tudi če bi bil sam indijski vladar. Sicer se bo pa moral seznaniti ž njegovim bodalom, ki je pregnalo že marsikomu trmo,“ odgovori bandit.

„Rad bi videl, da bi bilo že jutro in da bi bili naši tovariši že tu,“ pristavi zopet prvi.

Pazno, z največjo napetostjo posluša Sidija pogovor in si ne upa niti dihati. Polagoma se vzdigne malo od tal in odlomi nekaj malih vejic, da more videti oba bandita, ki govorita. Bili sta to dve razmršeni postavi, njuna obleka vsa raztrgana in obraz divji. Za pasom imata dolga bodala, pred njima na tleh pa leže na pol zarjavele puške, Kake tri korake vstran tik poleg ognja še štiri take postave. Pod sabo imajo pogrnjene kože, glavo pa oprto na roko in spé.

A onstran ognja? Skoraj bi bil Sidija na glas zavpil, ko zapazi krepkega moža, ki ga obseva rdeč plamen in ki je privezan trdo k drevesu. Obličje mu je mrtvaško-bledo, iz rane na čelu mu teče curkoma kri po zmršeni bradi. Sidija ga na prvi pogled spozna, da je njegov oče, njegov ljubljeni oče, ki je njega prokletel in zavrgetel.

Vroč solze mu zalijejo oči in kri mu hoče zastati po žilah.

„Rešiti ga moram,“ pravi pri sebi, „naj velja, kar hoče. Ali bo pa hotel sprejeti rešitev od svojega prokletega otroka, ki ga je pahnil tako mrzlo od sebe? O Marija, pomagaj mi, da se mi vse posreči, ti me vodi, ti mi svetuj!“

In Marija pomaga. Čez kake četrto ure reče prvi ropar drugemu:

„Dajva še midva malo zadremati, saj ni razun nas žive duše tu v gorovju v tem-le gozdu, ki bi mogla rešiti ujetnika.“

„Prav imaš. Tudi jaz sem že zelo zaspan,“ odvrne drugi. „Naloži še malo na ogenj, da bomo imeli vsaj mir pred moskiti.“

To rekši se stegne po tleh in predno naloži tovariš drva na ogenj, že glasno smrči. Tudi ta se vleže in trdo zaspi. Oba izgubita zavest in se preselita v deželo sanj.

Sedaj je bil čas za Sidijo. Tiho se splazi po grmovju očetu za hrbet, zakrije si obraz, da ga ta ne bi spoznal, splazi se prav do njega in mu šepne na uho:

„Ne govori ničesar! Molči kot zid, jaz te hočem rešiti. Takoj ko ti prerežem vezi, se vleži na tla in se plazi mirno in tiho za mano.“

Kar na glas hoče vsklikniti jetnik veselja, ko sliši te rešilne besede, a premaga se in le z glavo prikima v znamenje, da ga je razumel.

Dvakrat, trikrat vreže Sidija in oče je prost vezi. V prvem hipu mora kar ostati po konci pri drevesu, ker so mu že vsi udje skoraj mrtvi, komaj si jih zbudi in razmaje toliko, da se more spustiti na tla. Le težko sledi svojemu rešitelju, ker so mu roke in noge hudo zatekle; zato šepne čez nekaj časa svojemu rešitelju:

„Tam na oni strani ognja je privezan moj konj. Stopiva tja!“

„Ne, ne! ne smeva!“ odvrne Sidija, „predno ga odreževa in izvlečeva iz grmovja, bi se kdo zbudil. Le pojdi za mano, čaka te moj konj!“

In knez zbere vse moči, da se splazi za svojim rešiteljem. Ko pustita gosto grmovje za sabo, se dvigne knez, da bi hodil, toda noge mu popolnoma odpovedó. In zopet se vleže in plazi za Sidijo. Slednjič prideta kakih deset korakov do konja, ki veselo zarezgeta, ko spozna svojega gospodarja.

„Brž! brž! Sicer sva izgubljena,“ reče Sidija preplašen in skoči h konju, da ga odveže. Od ognja sem pa se zasliši v istem hipu odgovor knezovega konja.

Hitro izvleče Sidija konja iz grmovja in posadi z veliko težavo očeta nanj.

„In ti, blagi moj rešitelj! kam hočeš ti? Kje je tvoj konj?“ vpraša začudeni oče.

„Ne skrbi za me, jaz se že rešim. Če je Božja volja tako, vidiva se še živa.“

V tem hipu pa zagrmi glasni krik od ognja, ki se razlega v mirno noč tako strašno, da Sidiji kar mozeg pretrese. To je dokaz, da je rezgetanje konj zbudilo roparje in da so zapazili, da ni ujetnika več pri deblu.

„Brž izgini, kar bliskoma! Če se zopet vidiva, poprosim te za malo povračilo,“ dé Sidija.

„Reven sem in pregnan, toda česarkoli me poprosiš, vse ti dam, kar bo v mojih močeh. Prisegam ti pri . . .“

„Ne prisegaj sedaj. Beži! Reši se!“ dé Sidija in požene konja, ki se spusti v divji dir proti dolini.

Sidija zre nekaj časa za jezdecem, a divji krik roparjev ga spomni, da mora misliti na lastno rešitev. Toda kako naj se reši? kam naj beži? Najboljše bo, da se skrije takoj v gosto grmovje; mogoče ga roparji v divjem teku ne zapazijo in zleté mimo njega. In uganil je; videl je, kako so švignili štirje jezdeci mimo njega; a ko so videli, da ne dohité več jezdeca, se zberó komaj 20 korakov proč od Sidije in se posvetujejo.

„Gotovo je, da ga je nekdo odrezal,“ omeni prvi jezdec, „čeprav smo videli samo enega.“

„Mogoče je pa kdo tu v grmovju skrit,“ pripomni drugi.

„Mora biti, ker sem dobro videl, da sta stala pri konju dva, odjezdil je pa le eden. Pazimo torej napeto!“ oglasi se zopet prvi. „Glavar bo slabe volje, če nobenega ne dobimo.“

In takoj se razdelé razbojniki in se postavijo na štiri strani. Vsak pazi na eni strani, da tudi najmanjšega šuma ne preslišijo.

Sidija čepi mirno v grmovju in si ne upa niti s prstom ganiti, da ga ne izda kako šumenje. Goreče moli in s strahom čaka jutra. Nekaj časa upa, da se naveličajo ča-

kanja in odidejo. Toda vse zastonj. Enega vidi celo, da posluša nepremično sloneč na deblu komaj 20 korakov oddaljen.

Slednjič potegne skozi drevje jutranja sapa in cvetke začno odpirati počasi svoje čašice. Ker uvidi, da ga morajo vsak hip najti in ujeti, jih hoče prehiteti. Naenkrat plane po konci in steče na pašnik, od tu pa, kar more, v dolino. Z glasnim krikom in halo vpitjem se vržejo roparji za njim.

Sedaj gre na življenje in smrt. Mladeniču moči vidno pojemajo, ker jih je prejšnje dni preveč porabil.

Presledek med njim in roparji se vedno bolj krči. Že misli blagi mladenič, da bi se vdal svojej usodi na milost in nemilost, ker preganjalci so že zelo blizu. Tedaj se pa ozre v dolino in nova moč mu pride v srce in v ude.

Že ga hoče prijeti eden za ramo, tedaj pa skoči Sidija malo na stran, se malo zasučje in jo ubere dalje.

Nekaj s tem sicer pridobi, toda pride v goščavo in grmovje, ki mu razpraska in raztrga ves obraz in obleko. Kmalu se mu zasveti skozi goščo jasni dan; brž se obrne proti njemu. Besni divjaki zaženó glasen krik in Sidija jih kmalu razume. Ko dospe namreč na rob gozda, zapazi, da stoji na visoki, strmi skali, ki je najmanj pet metrov visoka. Že sliši roparje za sabo, misli, bi li tvegati drzni skok, ali ne, kar se mu utrga

kos zemlje, na katerem je stal in nehote zdrsne v globino na debel kamen.

V istem trenutku se prikažejo tudi roparji na vrhu in ko vidijo, da je Sidija rešen njihovih krempljev, se vrnejo z divjimi kletvami nazaj v gozd. V dolini so namreč zaslišali glasno vpitje in zagledali četo obo-roženih vojakov. Kdo so bili ti jezdeci? Da bomo mogli to razumeti in izvedeti, moramo slediti sedaj prvemu jezdecu-knezu.

12. Rešen.

Pustili smo Sidijevega očeta pri oni slovesni objubi, da se izkaže svojemu rešitelju hvaležnega. Nato nam je izginil bliskovo izpred oči. Krik pri ognju mu je bil dokaz, da so ga zapazili. Toda ko je bil on enkrat na konju, se mu ni bilo treba nikogar bati, naenkrat je bil v dolini. A kam sedaj? Ni poznal ne pota, ne steze.

Pustil je torej konju prosto voljo in je le toliko pazil, da se je od onega griča oddaljeval.

Tako je jezdil nekaj časa. Kmalu pa začuti veliko utrujenost; izgubil je bil veliko krvi in roke in noge, ki so bile prej tako trdo zvezane in so mu bile vsled tega zelo zatekle, ga hudo bolé. Vrhtega ga še rana na čelu hudo skeli.

In začne počasneje jezdit, ker mu vsak konjski korak zada nove bolečine. Utrujenost raste, a moči pešajo ubogemu knezu.

„Hvala bogovom!“ reče sam pri sebi, „tam le je pa studenček.“ Takoj obrne konja tja in zleze počasi na tla. Najprej si ohladi in okrepča skeleče ustnice, potem odtrga kos sukna od suknje, ga zmoči v vodi in priveže na ranjeno čelo. Ko hoče pa zopet zlesti na konja, mu odpovedô moči popolnoma.

Po ušesih mu zazveni, pred očmi se mu stemni in nezavesten obleži na mestu.

Jutranje solnce se je igralo s kristalno roso in njegovi žarki so odsevali in se lomili v njenih biserih, ko se zbudi knez. Ne more se vsega takoj spomniti. Vsi udje so mu mrtvi in ga bole. Plašno se ozre okrog. Lica so mu prebledela in oko potemnelo. Ne daleč na robu grmovja zapazi nekaj oboroženih jezdecev, ki niso nihče drugi kot vladarjevi vojaki, poslani za njim, da ga ujamejo.

Rad bi se splazil na konja, a vse je zastonj. In tedaj ga zagledajo vojaki in takoj so pri njem.

Še enkrat napne vse sile, da bi zasedel konja, a zastonj. Vojaki so ga že obkolili in častnik, mlad Turek, stopi predenj in zapove:

„V cesarjevem imenu te pozivljam, udaj se! Bije ti zadnja ura, pripravi se na smrt!“

„Torej sem oproščen le zato iz rok divjih banditov, da padem Turkom v roke.

Tu pač ne bo več rešitelja!“ Tedaj se spomni na svojega blagega rešitelja in poprosi:

„Šejk, pripravljen sem na smrt, le nečesa te še prosim. Nek blag mladenič me je rešil nocoj iz rok roparjev. A zapazili so me. Meni se je sicer posrečilo uiti, a oni vrli dečko bo blodil in taval po gozdu, preganjan od roparjev. Šejk, pri vsem, kar ti je druzega, te rotim, reši mi dečka!“

Šejk meni, da je to le kaka zviijača, zato zakriči nad vojaki, ki stoje neodločno za njim:

„Kaj se obotavljate, izvršite povelje svetlega vladarja, ki naj ga Bog blagoslovi!“

In v hipu so vsi pripravljeni in ga peljajo k drevesu. Polože mu vrv okrog vratu in že pleza rabelj na drevo, da vrže vrv čez močno vejo, kar jih vznemiri divji krik, ki zadoni od gore semkaj. Vsi se ozró tja in zapazijo dečka, ki ga podé tri ali štiri divje postave. Tudi knez se ozre in spozna svojega rešitelja.

„Šejk,“ poprosi iz nova, „glej oni blagi mladenič je tvegal zame svoje življenje, da me je rešil, mene tujca. Rotim te, povrni mu to dobroto in reši ga! Jaz sam, prisegam ti, se niti ne ganem, da ti ubežim.“

Tedaj ugodi častnik kneževi prošnji in zapove vajakom, naj polove roparje. Radostnim srcem zlete ti za njimi po strmini. Še le ko vidijo, da je padel Sidija po strmini, zaženô glasen krik in preženô divje bandite v beg.

Pogled na žalosten položaj svojega očeta je bil oni vzrok, ki je dal mladeniču novo moč, da je poskusil zadnji obupni slučaj. Videli smo že, kako žalostno se je končal.

Vsi vojaki so sledili roparjem, le eden skoči k Sidiji, ki obleži na pol mrtev na mestu, iz nosa in ust pa mu lije gorka kri. Razun nekaj majhnih zunanjih ran, nosi s sabo še veliko notranjo rano. A vkljub temu ne izgubi vse zavesti. Sname cesarjev prstan s prsta, ga pokaže vojaku in šepne z velikim naporom:

„Pokaži ga šejku in reci v imenu Akbarju, da je knez prost, da mu ne sme niti lasu skriviti. Teci, sicer si odgovoren za vse, kar se mu zlabega zgodi!“

„A tebe vendar ne morem pustiti samega?“ odvrne vojak.

„Teci, teci v imenu cesarjevem!“

In tedaj jo ubere vojak kar more nazaj k častniku, ki čaka še vedno na mestu pri ujetniku. In čez nekaj časa reče knezu:

„Prost si! Oni le mladenič ti je rešil življenje.“

Niti besede ne more ziniti knez na to novico. Šele čez nekaj hipov steče k mladeniču, ki leži pod skalnato steno in reče:

„Kdo pa si pravzaprav, blagi mladenič?“

Sidija je bil že nezavesten in ves v krvi, krog njega pa cvetô dišeče cvetlice. Knez poklekne poleg njega, sklone se

nadenj, pogleda mu v blede lice in tedaj spozna svojega zavrženega sina.

Hud boj se vname v njegovi duši, boj, ki omaja njegovo neupogljivo postavo in izvabi gorke solze hvaležnosti in kesanja v oči. To je njegov sin, oni sin, ki je postal izdajica svoje domovine in vere, izdajica svojega očeta. Očeta? Ne! ne! O kako vroče ga mora ljubiti, da je zanj toliko tvegala! zanj, ki ga je zavrgel, ki ga je proklel!

Tako se vrste misli v kneževi duši. Dolgo kleči tiho in nepremično pri sinu, častnik pa prinese med tem bistre studenčnice in moči mladeniču lice in čelo. Slednjič odpre ta oči, se zave in prva beseda, ki se izvije iz njegovih ustnic, je:

„Oče, moj oče!“

Nič več se ne more vzdržati ošabni knez. Jokajoč se sklone nad Sidijo, mu poljubi blede čelo in vzdihne:

„Sidija! moj sin!“

In oba molčita. Častnik pa se umakne, da skrije svojo ginjenost, ki se ga polasti dasi je trd vojak.

„Oče,“ šepne Sidija, „blagoslovi me predno umrjem! Glej! popolnoma sem spoznal, da je Kristus pravi Bog. Ah, kako me je vedno bolelo, da ne morem biti njegov, da me ne bi ti preklel. Oče, umreti moram, zato govori besede: Če je Jezus Kristus res pravi Bog, tedaj ga prosim, naj blagoslovi mojega otroka!“

Oče še malo omahuje in se obotavlja, a prosečem pogledu umirajočega sina se ne more delj ustavljati. In glej, ko izgovori besede Jezus Kristus, tedaj se mu zazdi kot bi prišla nova tolažba v njegovo srce.

S solzami veselja v trepetajočih očeh se mu zahvali Sidija, potem pa nadaljuje:

„Oče, vem, da kmalu umrjem. Enkrat sem bil že blizu smrti, o tako lepi smrti. Toda o. Akvaviva mi je dejal, da ne umrem prej dokler te ne rešim. Čuj tedaj prošnjo umirajočega sina, prošnjo ljubečega otroka: Pojdi in spoznavaj Kristusov nauk! Po tem pa mu sledi, če ga spoznaš za pravega, če pa ni pravi, ga pa pahni od sebe! Obljubi mi to!“

Vedno slabejši mu je glas, vedno bledejšje njegovo obličje. Mrtvaški pot mu stopi na čelo.

Oče pa šepne:

„Sidija, izpolnim ti prošnjo.“

In obličje umirajočega Sidija se razjasni, široko odprto oko se upre v nebo, lahen nasmeh mu zaigra na ustih in z zadnjimi silami vzdihne:

„Marija, moja Mati, sv. o. Akvaviva! Da, da saj grem tako rad! Saj sem rešil očeta. O saj vem, da postane kristjan. Da, da že pridem, že pridem k vam v sv. nebesa.“

Še enkrat globoko zasope in omahne, njegova duša pa zleti v deželo, kjer ni gorjâ, kjer biva večno veselje.

Glokoko ginjen stoji oče na strani edinega sina. Vsi začudeni gledajo vojaki, ki so se vrnili, ta prizor in se čudijo prijaznemu smehljajočemu obličju mrtvega mladeniča. Pod visoko palmo mu izkopljejo grob in ga pokopljejo, da ga zbudi glas božje trobente k novemu življenju.

13. Konec.

Malo tednov poteče po Sidijevi smrti. Necega lepega večera sedi cesar na verandi in se hladi ter pase svoje oči na krasoti lepe večerne zarje zahajajočega solnca. Naenkrat se razgrne zagrinjalo pri vhodu, ki vodi v notranjo dvorano in visok, krepak mož stopi predenj. Ustrašen skoči vladar kvišku in zgrabi nehote za meč, ki mu visi ob boku. Toda njegov strah je nepotreben, prišlec pade na kolena, pritisne vladarjevo roko na ustnice in jo poljubi proseč:

„Odpušcanje, milost, visoki knez!“

Tedaj spozna Akbar svojega smrtnega sovražnika. Žila na čelu se mu napne in iz oči mu zabliška ogenj. A spomni se svoje obljube.

„Vstani!“ mu reče, „radi sina ti odpuščam. A kje je Sidija?“

„Nič več ga ni med živimi.“

In knez pove Akbarju, ki ga ginjen poslušša, vse kar je zanj prestal in kako lepe

smrti je umrl. In ta novica prepodi vso jezo iz Akbarjevega srca in še enkrat ponudi knezu prvo mesto v svojem cesarstvu. Knez pa odvrne:

„Najprej moram izpolniti prošnjo umirajočega sina in spoznati Kristusov nauk.“

* * *

Dve leti sta kmalu minili. V kapeli oo. jezuitov v Goi obhajajo danes lep praznik. V belem oblačilu, prijaznega obraza, stopa nekoč ošaben, neupogljiv knez h krstnemu kamnu in plaka kot otrok od srčnega veselja, odločno pripozna, da se odpove hudiču in svetu in hoče služiti le Bogu. In to prisego drži trdno. Blizu Goe si sezida mal samostan in živi ondi sam za se še nekaj let v sveti samoti in tudi njegova duša pohiti po smrti v nebeško veselje.

Akbarja je pa Bog s svojo milostjo še večkrat obiskal, a on jo je vedno zavrnil. In Bog ga je kaznoval že po sinu Selimu, ki je postal zapravljivec in razuzdanec in je vsled pijančevanja umrl zgodnje smrti. Ah, da bi bil imel vendar tudi on toliko poguma in velikodušne odločnosti kot mladi Sidija!

KAZALO.

	Stran
Uvod	3
1. Dva mlada prijatelja	5
2. V vladarjevi palači	11
3. Slovo	17
4. Zopet doma	20
5. Zavržen	29
6. V zaporu	34
7. Izvor sreče	38
8. Dan zmagoslavja	46
9. Žalostna vest	54
10. Za očetom	60
11. Drzen poskus	69
12. Rešen	77
13. Konec	83

